

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Commentaria et disputationes scholastica in Summam D.
Thomae Aquinatis**

Nazarius, Johannes P.

Coloniae, 1621

Controversia Vnica De Veritate primæ Conclusionis. An scilicet hominis
peccato non existente, Deus Incarnatus fuisset?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82325](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82325)

ius terminos & sensum explicat Suar. Sed eius intelligentia colligitur ex responsione S. D. *ad primum argumentum*, ex qua diluitur etiam obiectio cuiusdam expositoris aduersus hanc minorem, qui sua solutione satis fauet priori sententiae in textu relatae.

CONTROVERSIA VNICA DE VERITATE
primae Conclusionis.

An scilicet hominis peccato non existente, Deus Incarnatus fuisset?

Status Controversiae
opinionum
Doctorem.

TRIBVS modis potest haec Quaestio proponi. Primus est. An peccato primi parentis non existente, potuisset Deus carne assumere & de hoc sensu nulla prorsus est apud Theologos dubitatio; certum est enim apud omnes, potuisse Deum nullo existente peccato carnem assumere, ut etiam affirmat S. D. secunda sua Concl. quia diuina potentia non limitatur ad hoc, ut incarnatio sit in remedium peccati. Secundus modus est: An si Adam non peccasset, futura nihilominus esset Incarnatio Verbi ex vi eiusdem omnino voluntatis suae decreti, quod habuit Deus praefixo peccato. Ade futuro? Tertius modus est: An peccato primi hominis non existente, siue nunquam futuro, Deus circa Incarnationem decretum habuisset ab aeterno diuersum ab eo, quod habuit ab aeterno, praefixo peccato? Et in utroque sensu, praecipue tamen in secundo proponitur & examinatur a viris doctissimis haec Controversia: cuius intentio est finem seu rationem Dominice Incarnationis inquirere. Nam si finis seu ratio propria Incarnationis fuit redemptio humani generis a peccato, recte sequitur hac ratione seu fine remoto, non fuisse futuram diuini verbi Incarnationem ex vi decreti, quod ab aeterno fuit in Deo praefixo peccato: Si vero Deus ab aeterno in eodem omnino decreto, formando rationem etiam aliam, ut per se sufficientem & totalem sibi proposuisset Incarnationis, puta perfectione summam totius vniuersi, certum est, non existente peccato seu remoto fine & ratione illa, quae est redemptio hominis a peccato, futuram tunc fuisse diuini Verbi Incarnationem virtute eiusdem decreti ob aliam in eo comprehensam rationem per se sufficientem, nimirum Vniuersi perfectionem. Qua dubitatione soluta, statim alia confurgit, videlicet dato propriam Incarnationis rationem fuisse redemptionem a peccato, nec Deum aliam per se sufficientem rationem sibi proposuisse, An si Adam non peccasset, siue peccaturus non fuisset, Deus alio voluntatis suae decreto Verbi Incarnationem ab aeterno praedeterminasset, & in tempore compleuisset?

1. Sententia.

PRIMA sententia est Scoti in 3. d. 7. q. 3. & d. 19. q. vnica: quam explicat & tuetur Rada in sua tertia parte Controu. 5. a. 3. Vbi praemissis quinque fundamentis, quatuor statuit Conclusiones. Prima concl. est. Voluntas Dei, qua voluit Incarnationem Verbi, praecessit praescientiam peccati Originalis ac permissionem eius. Secunda concl. Deus non prius voluit Christum venire passibilem & mortalem, quam voluerit permittere peccatum, illudque viderit scientia visionis absoluta. Tertia concl. Christus Dominus non fuit praedestinatus, ut redemptor hominum ante permissionem ac propriam & absolutam praeuisionem peccati, sed post. Ultima eius concl. est. Ex illa prima electione ac praedestinatione, qua ante peccati praeuisionem Christus electus est

Ac praedeterminatus, venisset in Mundum nullo existente peccato. Eandem opinionem tenuerunt ante Scotum Alber. M. in 3. d. 20. a. 4. & Alex. Al. in sua 3. p. q. 2. memb. 13. Ex posterioribus vero Theologis plures pro hac sententia recensent Suar. disp. 5. & Vasq. disp. 10. c. 2. Quorum tamen in ea declaranda disensionem notat Suar. in allegata disp. 5. 2. vbi tres refert dicendi modos; quibus ipse quartum secundum propriam opinionem in progressu dictae disputationis adiungit: quem nunc in eius explicanda sententia referemus. Fundamentum huius opinionis praecipuum illud est, quod in allegata Controversia primo loco Rada constituit dicens, Scotum in multis suae doctrinae locis signa multa in cognitione & volitione diuina posuisse: sed illa signa, si naturae sint, non posuisse inter actus intelligendi diuini intellectus vel inter actus volendi; sed inter intellectum & voluntatem diuinam & actus eorum. Deinde constituisse etiam signorum ordinem in cognitione diuina in ordine ad obiectum primum & secundarium; sed hunc ordinem potius esse obiectorum inter se & ad cognitionem diuinam, quam ipsius cognitionis, quae vnica est & simplicissima. Ex eo enim (inquit) quod secundum ordinem naturae debitum prius intelligitur diuina essentia in se, quam creatura, dicimus Deum per prius, saltem secundum rationem, intelligere diuinam essentiam quam Creaturas: quia illa prius obijcitur diuino intellectui, quam ista. Docet etiam Scotus signorum prioritatem sumendam esse ex maiori approximatione ad vltimum finem propter maiorem dignitatem obiectorum; ita ut obiectum illud sit prius, cognitum aut volitum, quod ob sui maiorem perfectionem magis accedit ad illum.

2. Sententia.

SECUNDA sententia huic valde proxima est Suar. disp. 5. vndecim ab eo dictis explicata. Primum est. Deus primaria intentione & prima voluntate, qua voluit se creaturis communicare, voluit mysterium Incarnationis & Christum Dominum Deum simul & hominem, ut esset caput & finis omnium diuinorum operum sub ipso Deo. Secundum est. Si inter se conferamus voluntatem Incarnationis & voluntatem praemittendi peccatum, simpliciter & in genere causae finalis, fuit prior voluntas Incarnationis. Tertium est: Si loquamur proprie de praescientia futurorum, quae est per scientiam visionis, qua videntur futura tanquam praesentia aeternitati, voluntas Incarnationis antecessit praescientiam originalis peccati: si autem loquamur de scientia illa quasi conditionata, haec praecessit voluntatem Incarnationis, & in hac scientia prius ratione, quam intelligamus Deum praesciuisse peccatum futurum, intelligimus praesciuisse prius illud se permitturum, & rationes omnes propter quas illud erat permitturum, & consequenter praesciuisse prius se voliturum Incarnationem per modum finis, ad quem erant cuncta referenda. Quartum est. Deus non prius voluit Christum venire passibilem & mortalem, quam voluerit permittere peccatum, illudque propria & absoluta scientia visionis prauidet. Quintum est: Ante permissionem ac propriam & absolutam praeuisionem peccati Christus non fuit praedestinatus, ut redemptor hominum, sed solum post peccatum permittiturum & prauium. Sextum est Prima ratio, quae diuinam voluntatem inclinavit ad volendum Incarnationem; fuit excellentia ipsius mysterij, & alia bona, quae ipsum per se consequuntur absque necessitate.

cessitate vel remedio peccati. *Septimum* est Prima ratio, propter quam Deus voluit Christi passionem & mortem seu Incarnationem in carne passibili, fuit nostra redemptio seu remedium peccati. *Octauum*: Deus non solum modum Incarnationis in carne passibili, sed absolute & simpliciter ipsam Incarnationem, prout facta est, voluit propter nostram redemptionem & in remedium peccati. *Nonum*. Etiam si homo cum talibus auxilijs & tali tentatione suae libertati permissus non esset peccaturus, nihilominus propositum Dei de Incarnatione facienda consistere posset, & habere suum effectum. *Decimū*. Supposita praesentia conditionali, quam Deus habuit de lapsu hominis futuro, si illum permitteret, verisimile est non potuisse habere Deum illud decretum Incarnationis, prout nunc illud habuit, quin consequenter habuerit voluntatem permittendi peccatum, ut illa via exequeretur mysterium perfectissimo quodam modo suae intentioni accommodato, ad ostendendum, scilicet sua attributa praesertim verò sapientiam, bonitatem, iustitiam & misericordiam. *Vltimum dictum* est. Si supponamus, cessante peccato, Deū non fuisse incarnandum ex vi praesentis decreti, coniectari licet non habuisse tunc Deum aliam voluntatem, seu decretum de hoc mysterio faciendo; quicquid tamen dicatur, nihil refert, quia facta illa suppositione res est omnino incerta.

*Tertia sent.
S. Th. diuer-
sit modis di-
cendi diuer-
sis explican-
da.*

TERTIA sententia est S. Th. quam hic explicat sua prima concl. dicens. Conuenientius affirmari Incarnationis opus ordinatum esse à Deo in remedium contra peccatum, adeo ut peccato non existente Incarnatio non fuisset. Quāvis enim S. D. primam opinionem probabilem existimauerit, ut patet in 3. d. 1. a. 3. & de Verit. q. 29. a. 4. ad 3. & super prima Epist. ad Tim. cap. 1. lect. 4. in hanc tamen postremam sententiam magis inclinat, & praesertim in hoc articulo, & in allegata lect. 4. nam in tertio sent. neutram alteri praefert & vtriusque partis argumenta dissoluit. Sententiam hanc D. Th. sequuntur omnes eius discipuli, Capr. in 3. d. 1. q. vnica, a. 1. concl. 7. & in resp. ad 1. 2. & 3. Scoti, Caiet. Med. & Aluar. super hoc art. Ferrar. in 4. cont. gent. c. 55. Asturic. in sua relectione de Christi gratia, q. 6. Quos alij sequuntur extranei, ac praesertim Valentia puncto 7. Vasq. disp. 10. c. 4. Hierony. de la Rua in sua octaua Contro. schol. Mol. & Zumel. 1. p. q. 23. a. 4. Alber. Coroll. 1. ex 6. principio, q. 1. & Pisan. disp. 1. Pro eadem sententia referunt hic Suar. Vasq. & alij multos ex antiquioribus Theologis, quos hic non est necesse recensere.

Verum in explicanda hac opinione, & eius fundamentis non conueniunt expositores S. Thomae, adeo ut sex, tacitis in maiori parte authorum nominibus, ab Albertino referantur explicandi modi, quibus confutatis ille septimum adiungit, ut proprium & omnium optimum. Sed praeter hos omnes est etiam explicatio Asturicēsis, de qua dicemus inferius, & aliae plures, ex quibus quaedam certos, quaedam autem incertos habent authores. Nos hic eos tantum dicendi modos referemus quos apud ipsos legimus authores.

Primus igitur est Capreoli, qui dicit quatuor. Primum est secundum ordinem ex parte intellectus ratiocinantis intelligimus primò Deū voluisse gloriam suam & bonitatem suam manifestari generaliter in productione Vniuersi: se-

condò in illo Vniuerso voluisse aliquas esse creaturas intellectuales & rationales beatas: tertio praeuidisse casum aliquarum creaturarum rationalium quas praeordinauerat: quarto decreuisse lapsas reparare per Incarnationem filij sui: quinto voluisse animam Christi esse priorem ceteris in gratia & gloria, & omnes alias & beatitudinem & gratiam & redemptionem earum ordinari in gloriam animae Christi. Secundum est Praedestinatio ceterorum electorum prior est praedestinatione animae Christi secundum rationem intelligendi, sed praedestinatio animae Christi prior est praedestinatio ne aliorum secundum viam perfectionis, & causalitatis executae effectus temporalis, ut prima prioritas sit quasi prioritas intentionis, secunda vero sit quasi prioritas executionis. Tertium. Praedestinatio Christi potest dici finis nostrae praedestinationis ex parte effectus temporalis, quia scilicet salus nostra in Christi gloriam redundat, & etiam quia nos gratiae & gloriae Christi participationem & similitudinem desideramus: E contra verò nostra praedestinatio finis est praedestinationis Christi quo ad terminum temporalem; quia Deus praedestinavit opus Incarnationis Christi in remedium humani peccati, sicut sanitas dicitur finis medicinae.

Secundus dicendi modus est Asturic. in allegata q. fol. 683. qui septem propositionibus comprehenditur. Prima est. Postquam Deus speculatrice cognitione nouit tres modos, quibus se poterat creaturis communicare, scilicet secundum rationem naturae gratiae & propriae substantiae siue personalitatis, suamque manifestare bonitatem & gloriam, continuò in primo practicae rationis signo efficaci decreto absoluteque voluntate, tres illos communicationis modos acceptauit, decreuitque seipsum triplici illo possibili modo communicare in quo decreto nullam prioritatem formaliter intelligimus inter tres illos communicationis modos, sed per modum vnus integræ & totalis communicationis voluit Deus tribus illis modis suam communicare bonitatem, suasque perfectiones manifestare, nulla facta comparatione & relatione vnus ordinis ad alium secundum habitudinem medij ad finem, eo quod tres dicti modi communicationis sint inter se independentes, & quilibet eorum per se sit appetibilis absque alterius adiutorio & consortio. Secunda propositio. Quamuis in illo signo nulla reperitur expressa, & formalis comparatio medij ad finem, fuit tamen ibi virtualis & implicita; quia Deus implicitè voluit ut tam ordo naturae, quam ordo gratiae ipsi hypostaticae vnioni deferrent ad excellentem suae bonitatis & gratiae manifestationem efficiendam: in qua etiam voluntate continebatur implicitè voluntas permittendi defectus & peccata circa vtrumque ordinem naturae & gratiae, & in vtraque natura intellectuali & rationali, quorum occasione Deo excellentiori modo amplissimos gratiae suae thesauros diffunderet. Vbi citrà dubiū implicabatur ipsa originalis peccati in natura humana permissio, ita ut iam simultas esset consequentiae ex vi illius primi decreti inter hypostaticam vnionem & originalis peccati remedium: quae tamen simultas & consequentia non fuit in illo primo decreto nisi virtualiter inuoluta. Tertia Prop. In illo primo decreto non fuit in particulari definitum, quae nā ex tribus Sanctae Trinitatis personis assumptura esset creatam naturam, sed duntaxat, quod Deus se ipsum communicaret in vna persona vel in alia aut verò in

ro in tribus: item neque in indiuiduo, neque in specie determinata fuit natura creata, in qua Deus erat seipsum communicaturus; sed in illo decreto tantum fuit dispositum, quod Deus sibi vniret naturam tali vnioni congruam, qualis est natura angelica & humana, non verò præordinatum fuit, quod esset hæc in indiuiduo, aut quod esset humana vel Angelica, sed hoc totum disponendum reseruabatur in alio posteriori signo. *Quarta propositio:* Post primum illud vniuersale decretum incepit Deus ab infimo ordine, qui erat aliorum fundamentum, decreuitque totum ordinem creaturarum constituere secundum primariam saltem vniuersi constitutionem, quæ præcipue constat partibus, in quibus primum locum tenent intellectuales & rationales creaturæ; quo peracto ordine naturali ad gratiæ ordinem transit; & tunc decreuit singulis Angelis propria gratiæ supernaturalis conferre dona, iuxta proportionem naturalis perfectionis Angeli cuiusque: naturam etiam humanam clarissimis gratiæ donis exornare statuit in vno totius naturæ capite primo parente Adamo; sed iam tunc in huius gratiæ ordinis dispositione, & in homine & in Angelo defectum reperit, ut dicitur Iob quarto: *Eccē qui seruiunt ei.* &c. & ob id cessauit tractare de ordine naturæ & gratiæ, & iam ad tertium & summum communicationis modum diuina peruenit sapientia; cepitque Deus de sui vtriusque & naturæ & gratiæ operis reparatione cogitare; decreuitque Deus hunc vltimum & maximum communicationis gradum duobus inferioris communicationis gradibus accommodare, ad reparandum videlicet malum illud, quod primi hominis peccatum ex Angelorum culpa occasionatum, per se primò in ordine gratiæ, & secundariò in ordine naturæ intulerat, elegitque naturam humanam assumendam, quæ funditus erat per peccatum euersa: & quoniam, ut peccauit homo, quam plurimæ Deo se congruentiæ obtulerunt, ut vnigenitus Dei filius præ cæteris diuinis personis humanam carnem allumeret: ideo in hoc postremo signo prædestinatus est Christus, non solum ut esset homo sed ut esset hominum redemptor & ægotantis naturæ humanæ Medicus peritissimus. *Quinta propositio.* Si decretum illud quod in diuino intellectu primum esse diximus attendamus: Deus quidem veniret in mundum, si homo non peccasset propter causam iam expositam, non tamen veniret propter remedium peccati, si summo cum rigore dictionem *propter* sumamus; quia peccati remedium, medijs quidem rationem haberet ad perfectam manifestationem diuinæ gratiæ; non verò finis rationem indueret, cum nullatenus fuerit præintantum, sed duntaxat implicitum & inuolutum in illa prima diuinæ voluntatis intentione, ut medium in perfectam intenti finis assecutionem necessarium. *Sexta propositio.* Ex vi solius primi decreti infallibiliter quidem Deus veniret in mundum; non verò esset infallibilis filij Dei aduentus. *Vltima propositio.* Non solum est concedendum, quod filius Dei non assumeret humanitatem, nisi originis extaret peccatum, verum absolute & omni cum sermonis rigore, concedi debet, filium Dei in mundum venisse propter remedium peccati, & ex amore quo Deus humanum dilexit genus.

Tertius dicendi modus est Vasq. qui in *1. p. disput.* 32. c. 6. dicit quatuor. Primum est comparando formam ad subiectum, in quo recipitur, & quod

A ordinatur ad illam, neutrum attingitur per actum Dei prius altero: quia vtrumque attingitur eodem actu, exempli gratia, Deus non prius intendit gloriam Petri quam Petrum, neque e contra; sed eodem actu vult vtrum, gloriam ut concupiscit Petro & Petrum, ut cui gloriam concupiscit, & Deus nunquam voluit Petrum nisi propter gloriam, ac proinde nunquam voluit Petrum ante volitionem gloriæ: quia Petrus non tam habet rationem medijs respectu gloriæ, quam rationem finis, cui concupiscitur gloria, ut finis quo. *Secundum* est. Deus non vult efficaciter finem, ad quem ordinantur merita ante præuisionem & volitionem meritorum; quoniam id, quod datur propter merita, non datur absolute sine respectu ad illa; igitur, cum in tempore datur ex meritis, fuit ab æterno voluntas dandi ex meritis præuisionis & volitionis; alioquin non daretur ex vi talis voluntatis. *Tertium* est: effectus liber ad quem, ut ad finem ordinatur causa, non prius efficaciter est intentus à Deo, sed ineffaciter exem. grat. vocat Deus Petrum ut consentiat & iustificetur: consensus & iustificatio Petri est prius volita à Deo voluntate antecedenti & inefficaci, quam voluntate efficaci, alias Petrus semper consentiret. *Quartum* est: effectus causæ materialis prius est efficaciter volitus à Deo quam ipsa causa: nam prius vult Deus frumentum quam plurius; quoniam hanc vult ut illius causam naturalem. Hic autem *disput. 10. cap. 6.* postquam distinxit finem in finem cuius gratia, & in finem cui, & rursus finem cuius gratia in finem qui & in finem quo, qui duo simul accepti constituunt (inquit) vnum integrum finem cuius gratia, duo dicit. *Primum* est: ordo in diuina prædestinatione sic constituendus est iuxta sententiam D. S. Ut prius decreuerit Deus creare hominem sanctum & rectum, ut si vellet meritis suis consequeretur gloriam, deinde permiserit ipsum labi in peccatum, præuisionem verò peccato permanserit Deus in voluntate simplici circa salutem hominum: ad hunc autem finem elegerit optimum medium, ut scilicet homini salutem afferret præmissa satisfactione cōdigna: cumque eam præstare non posset purus homo, quartò decreuit Deus mittere filium suum in carne mortali, qui meritis suis salutem nobis & gratiam impetraret; ideo autem (inquit) non concedimus Deo in tertio instanti voluntatem efficacem circa salutem hominum; quia id quod conferendum est ex meritis, nunquam præfinitur efficaciter conferendum, nisi præuisionis meritis. *Secundum* est: iuxta hunc ordinem, finis cuius gratia Incarnationis Dei fuit redemptio & salus nostra, non e contra: finis autem cui fuit homo lapsus, non Christus aut Verbum: Et quia voluit Deus, ut etiam ipse Christus ex redemptione nostra & meritis suis consequeretur exaltationem nominis & laudem seu gloriam; ideo rursus finis nostræ iustificationis, dum actu iustificamur, vel gratiam recipimus, est gloria Christi; non dixi (inquit) incarnationem sed gloriam: quia cum Incarnatio fuerit facta propter redemptionem ut finem, non potest rectè Incarnatio finis redemptionis constitui, sed gloria Christi, & hoc modo (inquit) etiam ipse Christus, cui gloria deferretur ex nostra iustificatione, dicitur finis cui: quia gloria inde proueniens est bona ipsi Christo. Addit autem gloriam Christi non fuisse finem motuum redemptionis nostræ, sicut fuit gloria Dei: quia sic non potuisset incarnatio fieri propter nostram redemptionem, sed fuisse

finem impulsuum; quia gloria fuit à Deo præparata, & propofita Christo Domino in præmium meritorum, quibus meruit nobis iustificationem.

Quartus dicendi modus est Albertini loco supra notato puncto 4. pag. 326. Vbi præmissa distinctione causæ finalis in eam, quæ non dependet physicè, vel moraliter à medio particulari, & in eam quæ altero dīctorum modorum dependens est à medio particulari: dicit tria. *Primum* est Deus voluit exaltationem Christi tanquam finem secundo modo, scilicet non solitariè sed dependenter à remedio peccati, tanquam à medio, quod ex suppositione est à Deo volitum, vt vnicum medium ad illum finem ex simplici complacentia, quam habet Deus circa medium, quod est remedium peccati. *Secundum* est: Exaltatio Christi est prior natura in genere causæ finalis, quam sit ipsa Incarnatio; quia est prius volitum: creatio autem Adami, & vniuersi præsupponitur Incarnationi Christi in genere causæ materialis: potuit ergo Deus velle decreto absoluto & infallibili in priori signo naturæ exaltationem Christi, & in secundo remedium peccati, & in tertio Incarnationem tanquam medium ad remedium peccati, & in quarto creationem vniuersi, & gratiam ipsius Adami. *Tertium* est: Exaltatio Christi fuit per se simpliciter & magis appetibilis à Deo, quam remedium peccati; quia habet rationem finis, & bonitas ipsius redundat aliquo modo in ipsum remedium peccati, non tamen fuit per se solitariè appetibilis.

Quintus dicendi modus est Valentini puncto septimo, qui duo dicit. *Primum* est: Christus vt author siue causa omnis gratiæ, tam Angelorum quam hominum prius fuit prædestinatus, quam præsciretur peccatum vllum; præscientia verò peccati fuit prior quam prædestinatio Christi, quatenus peccatum est quædam dispositio siue quoddam præsuppositum ad aduentum Christi, tamquam morbus videlicet qui præsupponitur ad medicinam & ad aduentum Medici; vt enim (inquit) res ipsæ diuersa ratione sunt sibi inuicem priores & posteriores, ita etiam actus diuini, vt ad illas tanquam ad obiecta referuntur, priores & posteriores sunt sibi inuicem secundum intelligentiam nostram; quod autem est prius altero non omnibus modis sed vno quodam, & alio posterius eodem, id minimè potest esse sine altero; & ideo si non fuissent futura peccata, neque Christus venisset. *Secundum* est: In proposito idem est ordo intentionis & executionis, quocirca cum in executione non nisi propter peccatum Incarnatio sit facta, confitendum est illam in intentione quoque diuina fuisse posteriorem, neque fuisse per vllum actum à Deo præordinatam absolutè, & independentè à peccato.

Sextus modus dicendi est Molinae 1. p. q. 23. art. 4. disp. 1. memb. 7. Vbi reiecta sententia Scoti & interpretatione Caietani super hoc art. dicit secundum D. Thomam, Deum antè prædestinationem Christi & Sanctorum per scientiam mediam inter liberam & merè naturalem, quæ est scientia conditionata, cognouisse futura omnia contingentia, etiam ea quæ originem erant habitura ex ordine prædestinationis & gratiæ at-

que vniōis hypostaticæ, non tamen cognouisse quid futurum esset absolute. Deinde vnicō simplicissimo actū suæ voluntatis ita elegisse simul totum eum ordinem, qui specialis naturæ & gratiæ & vniōis hypostaticæ ordines complectitur, & à constitutione mundi vique ad finem sæculi futurus est, vt in eo admirabili sapientia naturæ, gratiæ atque vniōis hypostaticæ ordines inter se miro quodam modo intexeret, eorumque nonnullos effectus in se mutuo ordinaret: atque ita propter plenissimam deliberationem cognitionemve, qua futura omnia præuidebat, meditandus est elegisse simul totum ordinem illum partesque illius intextuisse, vt ex præuisione lapsus generis humani tanquam ex conditione sine qua non ita fieret, ortum habuerit vt (quod ad homines attinet) diuersum ordinem gratiæ ex vniōe hypostatica & Christo resultantem loco eius ordinis gratiæ, qui si Adam non peccasset fuisset futurus, instituerit, & cum reliquis ordinibus complicauerit.

Septimus dicendi modus est Zumelli super hoc art. 4. disp. 4. Qui postquam Caietani sententiam impugnauit, hunc statuit ordinem in cognitione diuina & prædestinatione. *Primo* (inquit) Deus cognouit & dilexit seipsum absolute cognoscendo per scientiam simplicis intelligentiæ infinitas creaturas possibiles; & infinitos modos quibus potuit seipsos communicare. *Secundo* voluit efficaciter, atque ad eod per scientiam præcticam approbationis cognouit & decreuit fore istud vniuersum cum omnibus speciebus rerum, tam spiritualium quam corporalium cum illa dispositione & perfectione, tam naturali, quam supernaturali, quæ conditum est vniuersum à principio, quando tam Angelus quam homo creatus est in gratia: in tertio signo rationis vidit Deus peccatum Angeli & hominis, ac per consequens vidit immutatam ordinem illum, quem à principio constituerat, & vniuersam naturam humanam infectam in peccato originali, & obnoxiam multis alijs peccatis quæ debebat incurrere ex suppositione illius primi peccati, nisi Deus prouideret de remedio: Vnde in quarto signo rationis decreuit Deus mittere filium suum, vt redimeret nos à peccatis: & in hac prædefinitione suæ voluntatis diuinæ cognouit Christum futurum: rursum in quinto signo prædestinavit quoddam homines ad gloriam efficaciter consequendam propter Christum, tanquam propter causam finalem.

Octauus dicendi modus est Hieronymi della Ruæ, qui in sua 8. Controuersia scholastica tria dicit. *Primum* est: secundum ordinem executionis seu in genere causæ efficientis primo Deus creauit celum & terram & reliqua corpora simplicia, herbam, arbores & animalia, & tandem hominem in gratia & iustitia originali. *Secundò* permisit hominem peccare. *Tertiò* decreuit ab æterno mittere filium in Redemptorem, vt ex toto rigore iustitiæ Deo pro peccato satisfaceret. *Vltimò* ex hoc, quod diuini Verbi incarnatione Deus se creaturæ summo modo communicauit, magis manifestata est diuina bonitas, & sapientia. *Secundum* est: secundum ordinem intentionis, qui contrarius est ordini executionis, primo voluit Deus suæ bonitatis manifestationem, vt finem: deinde propter ipsam voluit diuini Verbi Incarnationem. *Tertiò* voluit creaturas aliquas intellectuales per Christi merita conformes fieri imaginis filij sui, certumque earum numerum in æternum secum regnare constituit virtutibus, auxilijs, multisque supernaturalibus gratijs & do-

& donis tributis: Deinde quarto permittit vocat, ut homines in primis illis duobus hominibus contenti, & in iustitia originali creati demonis suggestionem ruerent & in peccatum laberentur. Item quinto animantia omnia cum reliquis simplicibus corporibus creare constituit; ex quibus omnibus vniuersum hoc integrum & ornatum resultare voluit. *Tertium est*: licet praedestinatio Christi & eius incarnatio prius sit à Deo volita, quam praedestinatio & iustificatio cuiuscunque creaturae intellectualis; & prius etiam quam permissio peccati: tamen non est volita sine ordine ad omnia illa.

Ultimus dicendi modus est Caietani super hoc articulo, quem simul cum praecedenti ut omnium optimum explicandum ac defendendum elegimus.

DE PROPOSITA difficultate multa diximus in 1. p. qu. 23. art. 1. controu. 2. quorum quaedam hic supponenda sunt; quaedam verò latius explicanda: Ut autem distincte aequè ac ordinatè procedamus.

Resolutio.
Premissa
4. carbo
cui veritati
bus. propo
nuntur 7.
distinctio
nes, ex quib.
quod ver
sunt circa
prioritatem
et modos
prioris &
posterioris
quod aut
circa finem
et eius cau
salitatem.

PRÆMITTENDA PRIMO quaedam sunt ut fide certa, & quaedam alia definita Controuersia maxime necessaria; ut deinceps singula quaestionis puncta diligenter examinemus, ac tandem sententiam nostram in hac vasta difficultatissimeque Controuersia propositis conclusionibus proferamus. *Supponit igitur* hæc Controu. primo ut fidei dogma certissimum Dei filium ad reparandam naturam humanam peccato collapsam, & hominem à seruitute peccati redimendum, ac pro eius offensis in Deum commissis Deo ad aequalitatem iustitiae satisfaciendum, nostram sibi naturam in unitate personae copulasse: quod diuinæ Scripturae de Saluatoris aduentu loquentes ubique testantur. *Luc. 19.* Venit enim filius hominis querere, & saluum facere quod perierat. *Ioannis 3.* Sic Deus dilexit mundum, ut filium suum vnigenitum daret, ut omnis, qui credit in ipsum non pereat, sed habeat vitam eternam. *ad Galat. 4.* Misit Deus filium suum factum ex muliere, factum sub lege, ut eos, qui sub lege erant redimeret. Et prima ad Timotheo. primo. *Fidelis sermo, & omni acceptione dignus, quia Christus Iesus venit in hunc mundum peccatores saluos facere.* Et idem alibi saepe diuinæ litteræ, tam in veteri quam in nouo testamento significant. *Secundo supponit* hæc quaestio, ut fide certum Christum Dominum nobis à Deo datum fuisse, non solum in redemptorem cui fidamus, sed etiam doctorem quem audiamus, & legislatorem cui obediamus, & in exemplar cui conformemur, ut sancta Trident. Synodus definiuit *sess. 6. can. 21.* Et Deus ipse *Matth. 17.* *Luc. 9.* & secunda Petri primo, dicens: Hic est filius meus dilectus, in quo mihi complacui, ipsum audite. & *Ioann. 18.* Ego in hoc natus sum, & ad hoc veni, ut testimonium perhibeam veritati. & cap. 13. Exemplum dedi vobis, ut quemadmodum ego feci, ita, & vos faciatis. & ad Tit. secundo, Appariuit gratia Dei Saluatoris nostri omnibus hominibus, erudiens nos, ut abnegantes impietatem, & secularia desideria sobriè, & iustè, & pie viuamus in hoc seculo, &c.

Et ad Tit. 2.
gratia Dei
Saluatoris
nostri omni
bus homini
bus, erudi
ens nos, ut
abnegantes
impietatem,
& secularia
desideria
sobriè, &
iustè, & pie
uiuamus in
hoc seculo,
&c.

Tertio supponendum est, per Incarnationis mysterium, non humanam tantum naturam, quam ad suam personam Deus unitatem assumpsit, sed totum etiam vniuersum perfectionis ac bonitatis maximum, & inexcogitabile complementum accepisse Deo seipsum in hoc mysterio summo modo possibili communicante, ut in art. 1. eruditè notauit Caiet. ac proinde.

Quarto supponendum est, mysterium hoc factum

etiam à Deo fuisse ad præcipuas Dei perfectiones, scilicet bonitatem, potentiam, iustitiam & misericordiam nobis manifestandam, & ad Dei gloriam in hominum, & Angelorum mentibus amplificandam, ut in articulo primo, & secundo docuit S. Thomas. Quid autem sit de quo dubitatur, iam supra diximus in exordio Controuersiae.

SECUNDO, praemittenda sunt quaedam distinctiones ex Aristot. D. Thom. Capreol. Caiet. & alijs, quæ definiendæ veritati & diluendis aduersariorum obiectis sunt aptissimæ ac maxime necessariae. *Prima distinctio est*: Duplex est ordo siue prioritas; altera secundum intentionem; & altera secundum executionem; Et vtraque prioritas seu ordo in quadam causalitate consistit aut ex ea dependet; ordo siquidem intentionis secundum genus causæ finalis attenditur; ordo verò executionis secundum genus causæ materialis seu dispositivæ, aut etiam effectivæ consideratur. Cum autem progressus siue tendentiæ secundum dictorum ordinum causalitates sint oppositæ, consequens sit ut quanto aliqua in vno ordine fuerint priora tanto sint in alio ordine posteriora: cum autem finis sit causarum omnium nobilissima, præcipuus etiam erit ordo prioritatis, qui secundum hoc genus causæ consideratur, sed illud erit absolute prius, quod secundum plures causalitatis seu prioritatis modos ac ordines antecedit. Hos ordines ex diuina Scriptura declarauimus in rebus à Deo creatis in allegata Controu. quos etiam S. D. expressit in 1. 2. q. 1. a. 1. dicens: In finibus autem inuenitur duplex ordo, scilicet ordo intentionis, & ordo executionis, & in vtroque ordine oportet esse aliquid primum: id enim, quod est primum in ordine intentionis est quasi principium mouens appetitum: Vnde subtrahendo principio appetitus à nullo moueretur: id autem, quod est principium in executione, est vnde incipit operatio: Vnde isto principio subtrahendo nullus inciperet aliquid operari: principium autem intentionis est ultimus finis: principium autem executionis est primum eorum, quæ sunt ad finem. Hæc ibi S. D. Cum autem ait in finibus duplicem esse causalitatem, nihil aliud intendit quam ex fine duplicem esse causalitatem: alteram immediatè scilicet intentionis: & alteram mediatè scilicet executionis; hanc enim exercet medio agente ab ipso sine moto.

ordo dicitur duplex.

Secunda distinctio. Finis ad duo potest comparari, sc. ad media per quæ acquirendus est, & ad subiectum siue materiam, cui est acquirendus; si medijs comparatur prior est eis simpliciter, id est, omnibus modis secundum ordinem intentionis; quia media respectu finis, prout est in intentione, rationem tantum habent effectus, non autem causæ: Si verò conferatur subiecto prior quidem illo est secundum ordinem intentionis in suo genere, nimirum causæ finalis; sed eo posterior est secundum eundem ordinem intentionis in alio genere causæ, sc. materialis; quia subiectum formaliter quatenus subiectum est, materialis est causa, à qua dependet finis, non solum ut assequendus, sed etiam ut intendendus ab operante: quia finem agens non intendit, nisi per ordinem ad subiectum; atque ideo finis per se dependet non solum à subiecti præsentia, sed etiam ab eius amore: ideo namque intendit aliquis alicui bonum aliquod supererogationis exhibere; quia diligit eum, cui bonum illud intendit: Quod idem dicendum est de partibus, tam essentialibus quam integralibus suo toti, qui finis agentis est præcipuus, comparatis, ut explicauimus in allegata Controu. Ad cuius euidentiam sit.

Finis comparatur ad duo.

Tertio.

Finis du-
plex, cuius
gratia, &
cui.

Tertia distinctio. Finis duplex est, sc. cuius gra-
tia, & cui; quibus & tertium addemus infra, scili-
cet finem quo: hanc ponit S. D. in 2. dist. 1. q. 2. a. 3. di-
cens: Finis alicuius rei dicitur dupliciter; vel in quem
tendit naturaliter, vel ex eo, quod ad ipsum sicut ad fi-
nem ordinari dicitur, ut videtur alicuiam consequatur
secundum intentionem, & ordinem agentis: vtro-
que autem modo homo finis creaturarum dicitur, &
primus ex parte operantis, sed secundus ex parte agen-
tis: Differenter tamen homo dicitur finis, & diuina boni-
tas; quia ex parte agentis diuina bonitas est finis rerum
sicut vltimum intentum ab agente; sed natura huma-
na non est intentum a Deo, quasi mouens voluntatem ei-
us, sed sicut ad cuius utilitatem est ordinatus effectus ei-
us. Et ibidem ad secundum ait: Homo non est finis
omnis creature, sicut vltimum intentum ab omni crea-
tura; sed sicut illud, cui prouenit utilitas ex omni crea-
tura: Quia distinctione utitur etiam Capreolus in
3. dist. 1. q. vltima a. 3. in resp. ad 3. Scoti, & Asturicensis
in sua Relectione de Christi gratia, qu. 6. dub. 1. pag. 631.
& videtur colligi ex Aristotele in 2. de Anima
tex. 35. Vbi Philosophus ita finem distinguit. Id
cuius causa sit aliquid dupliciter est; hic quidem cuius,
illud verò quo. Quæ verba exponens S. D. ait: Intel-
legendum est, quod id, cuius causa agitur, dicitur dupli-
citer: Vno modo id, cuius causa agitur directe, sicut sa-
nitatis causa agit medicus: Alio modo sicut quo; quod
potest intelligi dupliciter: Vno modo, ut intelligamus,
quod finis dicitur, & subiectum habens id, cuius causa a-
gitur: Ut si dicamus, quod finis medicina est, non tan-
tùm sanitas, sed etiam corpus habens sanitatem: Alio
modo, ut dicamus, quod finis est, non tantum principale
intentum, sed etiam illud, quod illud adipsimur. Ut si dica-
mus, quod finis medicina est calefacere corpus; quia à
calore habetur equalitas complexionis, quæ est sanitas.
Vbi S. D. significat id, cuius gratia, dupliciter su-
mi: Vno modo communiter prout extenditur ad
oem modum seu rationem finis, & sic diuiditur
in tria membra, siue modos: primus est id, cuius
causa agitur directe. Secundus est subiectum, cui
finis siue bonum appetitur, & acquiritur. Tertius
est adeptio; Solet autem communiter S. D. nomi-
ne finis cuius intelligere primum modum, quem
etiam appellant finem qui siue quod: Nomine
verò finis quo, tertium: ut patet in 1. 2. q. 1. a. 3. V-
bi sic loquitur: Finis dupliciter dicitur, scilicet cuius,
& quo, id est ipsa res, in qua ratio boni inuenitur, & v-
sus, siue adeptio illius rei; sicut si dicamus, quod motus
corporis gratus finis est, vel locus inferior, ut res, vel hoc,
quod est esse in loco inferiori; ut vsus, vel finis auari est
vel pecunia, ut res, vel possessio pecunie, ut vsus; Quam
distinctionem alibi sæpè repetit S. D. Sicut au-
tem ex primo & tertio modo finis integratur v-
num intentionis obiectum, ita ex primo & ter-
tio, immò tres omnes simul accepti modi vnum
integrum & completum constituunt intentio-
nis obiectum: Vnico enim actu pecuniam inten-
dit auarus & eius acquisitionem & suam utilita-
tem, ut vnum integrum bonum & obiectum,
quem actum & obiectum his verbis significa-
mus: auarus intendit acquirere sibi pecuniam.

Causa moti-
ua & im-
pulsiva.

Quarta distinctio: Causa quæ per modum finis
liberum agens ad operandum inducit, duplex
est, scilicet motiua & impulsiva. Illa propriè di-
citur causa motiua, quæ ut ab agente apprehen-
sa sic eius voluntatem mouet ad operandum, ut
ea remota non operetur. Impulsiva verò, quæ di-
citur etiam motiua secundum quid, est quæ ap-
prehensa sic mouet operantem ut maiori ac pro-
pensiore voluntatis affectu prorumpat in opus,
non tamen ita ut hac mota causa tollatur agen-
tis operatio, sed ea tantum auferatur operatio-
nis conditio, quæ in eam ex hac impulsiva causa

deriuatur; quia scilicet agens non ita promptè
vel intensè producit operationem. Distinctio-
nem hanc illustrabit exemplum: Erit Medicus
cum amico suo mercatore negotium habens,
propter quod iam eum conuenire disposuit, &
dum iter aggreditur audit mercatoris filium in-
firmum in lecto decumbere; & idè promptiori
voluntate ac maiori celeritate mercatorem adit,
cum eo negotia tractat, filium eius visitat & pro
eius infirmitate curanda præparat medicinam. In
hoc exemplo perspicuè satis apparet in medico
causa duplex accessus; altera motiua, & hæc est
negotium cum mercatore gerendum, quo re-
moto mercatorem non conuenisset, nec filium ei-
us curasset nisi vocatus: Altera impulsiva, scili-
cet curatio filij, propter quam libentius ac cele-
rius iuit, qui tñ priori causa sublata non iuisset.
Sed rursus distinguenda est causa motiua; quæ-
dam enim est adæquata seu totalis & sufficiens;
quædam autem inadæquata seu partialis & per
se sumpta minimè sufficiens. Illa propriè dicitur
causa motiua, hæc verò propriè dicitur impulsiva,
si tamen agens alteram habeat motiuam suffi-
cientem. Si verò duas habeat motiuas causas per
se sufficientes, neutra earum erit impulsiva, sed
vtraque seorsum erit motiua: sicut si medicus ad
duos seorsum infirmos in eadem domo vel op-
pido decumbentes curandos sit vocatus, duas
habet itineris causas totales & sufficientes, ad e-
am ut hac vel illa remota; nihilominus Medicus ad
domum vel oppidum pro altero ex illis infirmis
curando proficisceretur: non enim absurdum
est, liberum agens ex duobus æquè sufficientibus
& totalibus causis motiuis ad operandum inclina-
ri: sunt enim hæc causæ morales, quas præuio ratio-
nis iudicio potest sibi pro libito voluntas huma-
na præstituerè. Nec alterius causæ motiue suffi-
cientia tollitur, eo quod altera sit ea principa-
lior: satis est enim, ut intentione sua sit agens ita
dispositum, ut altera earum amota, siue quæ mi-
nus siue quæ magis est principalis, sit operaturus.

Ad cuius euidentiam videnda primò sunt ea, quæ
diximus 1. p. qu. 52. ar. 3. de causa totali & partiali.
Secundò notandum est, quod ibi diximus, duas scilicet
causas efficientes eiusdem ordinis posse ad
eundem effectum numero, ut totales concurrere,
non diuisim siue per modum duarum sed per
modum vnius causæ superexcedentis in duplo,
vel amplius sua actiuitate potentiam passiuam,
cui fuerint applicatæ, si tamen diuina potentia
virtus vtriusque causæ coerceatur, ne vna alte-
ram impediat ab agendo. Tertiò notandum est,
longè diuersam esse rationem de duabus causis
efficientibus, & de duobus finibus non naturali-
bus, sed quos sibi liberum agens pro sua voluntate
præstituit; nam illæ physica virtute concurrunt
ad productionem effectus; fines verò, quos libere
sibi præstituit agens, moraliter solum mouendo
concurrunt, & eo modo quo ex agentis inten-
tione fuere præfixi: Quemadmodum autem Deus
potest sua virtute plures causas efficientes eius-
dem ordinis totales eidem applicare materiæ, &
earum coercere virtutes, ne se inuicem impediant
in agendo, atque ita facere, ut vnus effectus nu-
mero à pluribus & singulis illis causis ut totali-
bus æquè dependeat; sic potest creata voluntas
plures sibi totales alicuius operationis fines præ-
stituerè, & omnes & singulos ut totales intende-
re, ac velle tam propter singulos, quam propter
omnes simul acceptos ut rationes finalizandi
sufficientes operari, ita ut quouis eorum remo-
to, & vno tantum ex eis remanente sequatur o-
pera-

Dux causa
totalis v-
nim effectus.

peratio, sed tamen intendendo plures, quo ad rationes finalizandi eos intendet per modum vnius superexcedentis, &c. sicut enim eos sibi pro sua voluntate praefigit, ita modum & conditionem illis accommodat quam voluerit. *Quarto considerandum est* dictas causas finales totales in eo casu dici posse concurrere ut plures formaliter, quia per modum vnius superexcedentis &c. vel etiam dici poterunt concurrere, ut plures virtualiter & vna formaliter, quia nimirum quemlibet illorum finium scilicet intendit agens, ut quocumque eorum remoto nihilominus esset operaturus, quamvis actu nunc eos omnes simul ut vnum intendat, & per hoc dilui facile possunt argumenta Vasquezij contra Suarezium, *disp. 10. c. 8.*

Primo dupliciter.

Quinta distinctio. Prius dicitur aliquid dupliciter, scilicet a quo non conuertitur subsistendi consequentia, & prius causalitate. Distinctio haec est Arist. in *postpradicamentis*, cap. 2. Vbi quinque statuit modos prioris, quorum secundum sic explicat: *Secundo autem, quod non conuertitur secundum subsistendi consequentiam, ut vnum duobus prius est*, duobus enim existentibus mox consequens est vnum esse, vno autem existente non est necessarium duos esse, idcirco non conuertitur ab vno consequentia, ut sit reliquum; prius autem illud esse, a quo non conuertitur in eo, quod est esse consequentia: quintum autem sic proponit: *Videtur autem praeter eos, qui dicti sunt alter esse prioris modus; eorum enim, quae conuertuntur secundum essentiam consequentiam, quod alteri quomodolibet causa est, digne prius natura videtur.* Hunc modum declarat ibi Philosophus exemplo rei, quae secundum subsistendi consequentiam conuertitur cum veritate orationis, cuius res est causa. Sed considerandum est secundum Aristot. in *secundo Physic. & in quinto Metaph.* causas posse esse sibi inuicem causas; atque ideo quod natura prius est altero in vno genere causae, nonnunquam esse natura posterius eo in alio genere causae; sicut vltimae dispositiones ad formam priores natura sunt, secundum rationem causae dispositivae, siue materialis ipsa forma; quae tamen illis prior est natura secundum rationem causae seu principij formalis; immo quod vna ratione finis alterius est, secundum aliam potest ad illud ut ad finem ordinari; atque ideo secundum diuersam rationem causae finalis, idem respectu eiusdem esse natura prius & posterius, ut infra declarabitur.

Magis volibile, & magis volitum.

Sexta distinctio ea est, quam hic primo loco proponit Caietanus pro solutione 3. argumenti Scoti, videlicet Aliud est esse magis volibile, & aliud esse magis volitum; Nam non omne, quod est magis volibile, hoc ipso est a Deo vel ab homine illud, quatenus tale est, cognoscente magis volitum; quia salus omnium hominum secundum se magis est a Deo volibilis voluntate beneplaciti, quam salus paucorum & tamen salutem omnium hominum non vult Deus, nisi voluntate antecedente, quofundam verò paucorum voluntate simpliciter dicta: Et similiter honesta vita & sancta magis est secundum se volibilis & eligibilis ab homine, quam vita voluptuosa & sensualis, & tamen ex hominibus plures hanc voluntatem, illam verò pauci. Non ergo recte deducitur aliquid esse magis volitum a Deo, vel ab homine ex hoc, quod est secundum se magis volibile.

Primo natura dupliciter.

Septima distinctio apud Caietanum secunda est, Dupliciter potest aliquid prius natura esse altero, volitum: Vno modo prius natura, i. causalitate;

Alio modo prius natura ut a quo non conuertitur subsistendi consequentia; & hoc secundo modo, dupliciter potest aliquid esse volitum, scilicet de facto, & de possibili: Differunt autem haec membra; quia omne quod est prius natura id est causalitate secundum aliquod genus causae, illud etiam secundum illud idem genus causae est prius & magis volitum: Nam secundum genus causae finalis prius & magis volo sanitatem, quam purgationem; at secundum genus causae dispositivae, quae cum materiali computatur prius & magis volo purgationem quam sanitatem; & quia causa finalis est absolute prior; ideo prius simpliciter volo sanitatem quam purgationem: Quod autem est prius, ut a quo non conuertitur consequentia, non est hoc ipso prius altero actu volitum secundum hunc prioritatis modum, ut scilicet sine altero, quo prius est, sit actu volitum, quamvis sine eo possit esse volitum; ut patet de fine respectu medij, a quo non necessario dependet, sicut si sanitas aequè possit acquiri per dietam, atque per medicinam, valet quidem consequentia: volo medicinam; ergo volo sanitatem: non tamen est e conuerso bona consequentia: volo sanitatem; ergo volo medicinam, eo quod alio medio, scilicet per dietam scio me posse acquirere sanitatem.

Tertio principaliter explicandum est, an & qualis sit aut excogitari possit ordo prioris & posterioris inter actus diuini intellectus & voluntatis, ad hoc mysterium & eius effectus concurrentes & quærimus hic ordinem non solum actuum intellectus respectu actuum voluntatis, sed etiam vnius actus intellectus ad alium eiusdem virtutis actum, & similiter vnius actus voluntatis ad alterum eiusdem voluntatis actum: Ne autem eadem pluries inutiliter repetamus, vide si placet ea quae de actibus voluntatis diximus in 1. p. qu. 19. art. 1. & ea, quae in eod. lib. q. 23. a. 1. Cont. 2. notauimus de ordine inter actus diuinae scientiae & voluntatis in Christi & ceterorum hominum & Angelorum electione & praedestinatione: hic tamen ea breuiter annotabimus, quae propositae difficultati definiendae videntur esse necessaria. Haec verò tria sunt. *Primum*

Qualem distinctionem & ordinem habeant actus diuini intellectus & voluntatis, & quomodo distinguenda sit diuina scientia & ordinandi actus scientiae Dei naturalis, approbationis & visionis.

Est, inter actus praedictos, sicut nulla est distinctio actualis a parte rei, ita nullum esse ordinem ex natura rei: quae tamen absque legitimo fundamento statuit inter eos Scotus in 3. dist. 7. q. 3. & dist. 19. q. 1. Est igitur inter illos actus solum ordo rationis in vna simplicissima & eminentissima re, siue actu plurium actuum perfectiones habente ac exerceente fundatus: Cum igitur in intellectuali & rationali natura creata, voluntatis actus dependant ex actibus intellectus, atque ideo sint eis natura posteriores, absolute loquendo, consequens est etiam in Deo voluntatis actus esse secundum rationem actibus intellectus posteriores. *Secundum est*, in Deo duplicem esse scientiam in ordine ad creaturas: *Altera est simplicis intelligentiae*, quae duplicis habet notitiae rationem, scilicet speculativae & practicae. Quatenus speculatiua est, Deo connaturalis est ad eiusque perfectionis infinite pertinet complementum. Quatenus verò practica est in actu primo virtutem habens ad res efficiendas, sicut ars nullo adhuc actu voluntatis ad agendum determinata, sed notitiam tantum rerum habens, quoad rationes modos & causas operationis, merè naturalis est & ad perfectiones attinet Dei naturales. Quatenus autem per liberam Dei voluntatem in opus extenditur, ut iam sit in actu secundo rerum causa, sic libera scientia est, & eam S. D. appellat scientiam approbationis, Quam Asturicensis loco supra notato, pag. 617. distin-

distinguit contra scientiam simplicis intelligentiæ, tres in Deo scientias enumerans, scilicet simplicis intelligentiæ, approbationis & visionis. Sed quia scientia approbationis non distinguitur a scientia simplicis intelligentiæ, nisi per extraneam & accidentalem differentiam, scilicet per actum voluntatis adiunctum; ideo melius scientia approbationis cum scientia simplicis intelligentiæ practica computatur; quæstio tamen videtur esse de nomine: Ad hanc verò scientiam approbationis pertinet non solum quæ bona sint efficienda, sed etiam quæ mala sint permittenda determinare. Et quoniam ea, quæ sapientiæ suæ iudicio, ac liberæ voluntatis decreto Deus ab æterno prædefiniuit certam ac infallibilem habet certitudinis firmitatē; ideo certissima cognitio-
ne futura cognoscitur a Deo non solum per scientiam visionis, quatenus Deo præsentia sunt in æternitate, sed etiam per scientiam approbationis in priori signo rationis, in quo rerum intelligitur productio diuinæ voluntatis decreto determinata, prius quàm sint actu Deo in æternitate præsentia: Non enim res sunt Deo præsentia in æternitatis mensura, nisi pro eo tempore, quod verè & simpliciter actu sunt existentes, vt patet ex ijs, quæ latè diximus in 1. p. q. 14. a. 13. *Controu. 3.* Altera igitur in Deo scientia est visionis, quæ res vt sibi in æternitate coexistentes ac præsentia intuetur euidentius, quàm nos corpora lucida & colorata nostris oculis præsentia videamus. Quæstio hic præcipuè est de ordine actuum scientiæ approbationis; quamquam de ordine actuum scientiæ naturalis & visionis multa Doctores immisceant, quæ sicco prorsus vestigio præterire non expedit. Videnda sunt, quæ diximus de ordine actuum diuini intellectus & voluntatis respectu creaturæ in 1. p. q. 14. a. 8. *Cont. 1. & 2.* Tertium hic annot. & explicandum est, vnde nam petenda sit ratio siue radix ordinis actuum diuinæ scientiæ tam naturalis, quàm approbationis & visionis, ac proinde etiam actuum voluntatis.

Patet aut ex dictis Deo primo competere scientiam simplicis intelligentiæ naturalem, speculatiuam quidem in actu secundo, practicam aut in actu primo, cum sit hæc Dei summa perfectio naturalis; Deinde voluntatis actum prædefiniens ex iudicio præuio intellectus practici scientia perfecti a voluntate moti futuram quarundam rerum in tempore existentiam; Et quia scientia practica iudicans & imperans ex motione voluntaria rerum efficientiam liberum actum voluntatis includit, & rerum approbat productionem; ideo secundo intelligitur in Deo scientia simplicis intelligentiæ libera, quæ dicitur approbationis. Et quoniam efficax est diuini intellectus & voluntatis imperium ad res eo tempore producendas, quo ex eiusdem intellectus iudicio ac voluntatis beneplacito Deus eas æterno decreto producere determinauit, ideo tertio concipimus in Deo scientiam visionis, qua Deus res in quacunque differentia temporis existentes sibi verè ac realiter in æternitate præsentia intuetur.

Deinde certum est tres esse rerum ordines a Deo productos, scilicet naturæ gratiæ ac vnionis hypostaticæ: Ad ordinem naturæ pertinent non tantum bona ex quibus perfectio constituitur vniuersi, sed etiam mala siue defectus vt rerum corruptibilibus interitus ac priuationes, & in animalibus monstra & aegritudines, & in actionibus liberis Angelorum & hominum peccata: cuius rationem triplicem assignauimus 1. p. q. 23. a. 1. *Controu. 2. §. quinto sciendum.* Prima est; quia

peccata ex solis naturæ viribus committuntur, vt hic etiam aduertit & probat Caietanus ex diuina Scriptura *Osee 13.* dicente: *Perditio tua ex te Israel, tantummodo ex me auxilium tuum.* Secunda est: quia peccatum omne est contra rectam rationem naturalem, quæ dicitur, Deo in omnibus esse obtemperandum; quod etiam significat S. D. in 2. 2. q. 119. a. 3. ad 3. dicens: vitia omnia opponi prudentiæ. Tertia est: quia peccatoris quocunque modo peccantis finis vltimus est ipse peccator; vt ait Caiet. 1. 2. q. 1. a. 5. ex D. Augustino lib. 14. de Ciuit. Dei, c. 28. His adde quartam: quia nimirum peccatum omne mortale auertit a Deo, non solum vt est finis supernaturalis, sed etiam prout est finis vltimus naturalis: Quamuis enim plurima sint peccata, quæ secundum speciales suas rationes ad ordinem pertineant supernaturalem, vt originale peccatum quatenus est priuatio iustitiæ originalis & gratiæ, & ea peccata quæ contra præcepta supernaturalia committuntur quatenus eis talia violantur præcepta, & peccata quæ contra Deum vt est obiectum fidei, spei & charitatis, & contra Christum & Sacramenta committuntur secundum has, inquam, speciales rationes ad ordinem pertineant supernaturalem; secundum prædictas tamen rationes peccatis omnibus communes ad ordinem pertinent naturalem; & per hoc dilui facile possunt obiecta Asturicensis in alleg. q. 6. pag. 660. Ad ordinem verò gratiæ pertinent omnia supernaturalia præter vnionem hypostaticam; hæc verò per se constituit ordinem omnium ordinum factorum & factibilium a Deo supremum.

Dubitatio verò maxima est de ordine prioris, & posterioris inter prædictos ordines. Ad cuius euidentiam.

Sciendum est primò: Tres dictos ordines posse quatuor modis ad inuicem comparari. Primò, vt omnia & singula, quæ ad ordinem naturæ pertinent sint ijs omnibus priora, quæ sunt in ordine gratiæ & hæc omnia & singula vnionis hypostaticæ mysterio sint priora; & hoc absolute falsum est, vt bene probant recentiores: quia peccata crucifigentium Christum, quæ secundum dictas quatuor rationes ad ordinem naturæ pertinent, vnionem hypostaticam Verbi præsupponunt cum humana natura, & multa ab existentibus in gratia peccata committuntur quæ gratiam in peccante præsupponunt & destruunt, & ex diuina Scriptura constat quorundam generationem, quæ ad ordinem naturæ pertinet, a Deo fuisse Sanctorum orationibus impetratam, vt de Samsonis, Samuelis ac Ioannis Baptistæ generationibus legimus: Denique multa ex naturalibus sunt prædestinationis effectus, vt grauiores Theologi docuerunt; atque ideo posteriora videntur ordine gratiæ: sunt igitur tres illi ordines ad inuicem valde permixti. Secundo possunt dicti ordines ad inuicem comparari, quatenus duo saltem primi in singulis inueniuntur humanæ naturæ suppositis; & secundum hanc etiam considerationem, falsum est ea, quæ in vno individuo pertinet ad ordinem naturæ, illis esse priora, quæ in eodem spectant ad ordinem gratiæ; & rursum ea, quæ in vnoquoque sunt ordinis naturæ, vel gratiæ illis esse priora, quæ ad vnionis hypostaticæ mysterium pertinent in Christo Domino, vt patet ex adductis exemplis in præcedenti modo comparationis. Tertio comparari potest ordo naturæ secundum primariam eius constitutionem ad ordinem gratiæ secundum se, non tamen quoad omnia singularia in illo ordine comprehensa, & eodem modo fieri potest comparatio ordi-

Distinguitur tres rerum ordines, & explicatur ex do prioris & posterioris inter eos.

ordinis gratiæ ad ordinem vnionis hypostaticæ; & ita perspicuum est ordinem naturæ præsupponi ab ordine gratiæ, & hunc esse priorem ordine vnionis hypostaticæ: sed huic cōparationi & ordini seu dispositioni non repugnat, multa ex singularibus primi ordinis esse posteriora multis alijs secundi & vnione hypostaticæ; quā multo magis poterunt esse posteriora multa ad ordinem gratiæ pertinentia. *Postremò* denique fieri potest dictorum ordinum comparatio secundum absolutam & formalem cuiusque ordinis cōparationem, ita vt omnia & singula sub ordine naturæ comprehensa, quatenus ad hunc ordinem spectant, comparentur ijs, quæ sub ordine gratiæ continentur vt sic, & hæc ad ordinem vnionis hypostaticæ quatenus talis est: & hoc modo verum est singula, quæ sunt in ordine naturæ vt sic illis esse priora, quæ sunt in ordine gratiæ vt sic, & vtraque ab vnione Verbi hypostatica præsupponi. Diuinæ siquidem voluntatis decreto totus ordo naturæ vt sic ad totum ordinem gratiæ vt sic, tanquam ad nobiliorem & vt eius finem est ordinatus, & vterque ad vnionem hypostaticam diuinæ personæ cum humana natura. Quòd verò quædam ad ordinem gratiæ pertinentia ad quædam naturalis ordinis videantur ordinata, & similiter quod peccata crucifigentium Christum præexigent Incarnationis mysterium siue hypostaticam vnitatem, nihil refert: hæc ordinis varietas merè per accidens est, & ad res pertinet materialiter tantum considerata.

Explicatur in speciali ratio ordinis prioris & posterioris vsu inter ordinem vnionis hypostaticæ & alios ordines, si naturæ & gratiæ.

Secundò notandum est, peccata in Christum commissa dupliciter posse considerari; *vno modo*, vt terminantur ad Christum tanquam obiectum formale specificans, vel etiam vt sunt passionēs in ipso Christo receptæ, vt flagellatio, coronatio & crucifixio: & ita non poterant cognosci, nisi cognito Christo prius in genere causæ formalis & obiectiue specificantis: *alio modo* vt egrediuntur voluntariè ab agente; secundum quā rationem habent essentiam peccati, & sic priora sunt se ipsis quatenus sunt passionēs in Christo receptæ, vel prout ad ipsum quacunque ratione terminantur, etiam si nullam inferant in Christo passionē, vt patet de blasphemijs & maledictionibus & actibus infidelitatis & odij in sola interiori mentis operatione consummatis; & ideo sic accepta cognosci poterunt ante Christum in genere causæ materialis, quatenus scilicet erant materia, circa quam delendam Christus erat operaturus: Et eodem modo distinguendum est de peccatis, quæ sunt contra ordinem gratiæ &c.

Tertiò considerandum est, in mysterio Incarnationis à Deo intento & facto cum eius effectibus, triplex esse genus causarum, scilicet efficientis, finalis & materialis; causa namque formalis hic propriè nulla est. *Causa proxima efficiens* huius mysterij Deus est, qui sua virtute infinita naturam humanam Verbo diuino in vnitatem personæ copulauit, iuxta illud: *Luc. 2. Spiritus sanctus superueniet in te, & virtus altissimi obumbrabit tibi; ideoq; & quod ex te nascetur sanctum, vocabitur filius Dei*: Causa verò efficiens proxima redemptionis humani generis, qui præcipuus est Incarnationis effectus, est ipse Christus Deus & homo: *Causa verò finalis* Incarnationis triplex est. Prima quæ præcipua est & principalis, est gloria Dei quæ finis etiam est vltimus reparationis & exaltationis humanæ naturæ, quæ rursus reformatio & exaltatio finis est Incarnationis immediatus ac proximè à Deo intentus; quia

Naz. in D. Thom. 3. Partem.

Deus prædestinavit opus Incarnationis in remedium humani peccati, vt ait Apostolus *ad Rom. 1. Qui prædestinatus est, filius Dei, &c.* & Ioan. 3. *Sic Deus dilexit mundum, &c.* Maius enim bonum secundum rationem causæ efficientis rectè ac prudenter ordinari potest ad minus bonum producendum & conseruandum tanquam ad finem proximum & secundarium, quem supra diximus appellari finem cui; sicut cœlestia corpora ordinantur à Deo, tanquam efficientes causæ ad naturales effectus in his inferioribus producendos & conseruandos. De hoc Aluarez *infra art. 5.* Sed præterea Christus & eius prædestinatio finis est totius naturæ ac ordinis gratiæ & humanæ redemptionis & prædestinationis; quia naturæ perfectio, gratiæ reparatio & salus nostra in Christi gloriam redundant, vt scitè notauit Capreolus *loco supra notato*, & post eum Asturicensis *in allegata questione sexta*. Demum *causa materialis* in hoc mysterio triplex est, scilicet natura gratia & peccatum: Natura quidem duplici modo rationem habet materiæ, scilicet ex qua & in qua; humanitas enim illa singularis, quam Verbum sibi copulauit, desumpta fuit ex humana natura communiter sumpta, cuius pars quædam est subiectiua; humana verò natura communiter accepta pars quædam subiectiua est naturæ communissimè sumptæ: Itaque non solum humana natura specificè sumpta, sed etiam ipsa natura communissimè sumpta rationem habet materiæ, ex qua desumpta est hæc humanitas singularis, quam Spiritus sanctus virtute supernaturali præparauit & Verbo in vnitatem personæ copulauit. Quatenus autem eadem humanitas gratiam in se recepit vnionis cum omnibus donis ac perfectionibus ex ea dimanantibus, materia quodammodo est in qua; non tamen simpliciter & propriè; quoniam esse personale non inest ei, vt forma materiæ vel subiecto, sed vt terminus terminato: neque ex humana natura deriuatur ad esse personale vel ad personam subsistere vel existere, sicut ex subiecto, aut ex natura creata completa existere deriuatur ad accidens; sed è contra: Ordo verò

gratiæ in hoc mysterio rationem habuit materiæ circa quam; fuit enim materia reparabilis & perfectibilis; quoniam ordo gratiæ per Incarnationis mysterium fuit in humana natura reparatus, & in tota intellectuali natura perfectus: Peccatum autem rationem habuit materiæ circa quam, non reparandam aut perficiendam, sed remouendam ac destruendam Incarnationis ac redemptionis opus verfaretur, iuxta illud *Zach. 3. Aufertur iniquitas in die vna*: appellat autem hic Propheta diem vnā totum tempus vitæ & operum Christi Domini de se ipso dicentis *Ioan. 12. Ego lux in mundum veni, vt omnis, qui credit in me, in tenebris non maneat*, & ibidem paulò ante dixerat: *Ambulate, dum lucem habetis, vt non tenebræ vos comprehendant*: constat autem vnā diem ex vna cōtinuata solis, ac eius lucis præsentia computari, sicut è contra nox in solis absentia ac lucis eius priuatione consistit.

Postremò aduertendum est non esse eandem rationem seu radicem ordinis actuum scientiæ Dei naturalis, & actuum diuinæ voluntatis ac scientiæ liberæ tam approbationis quàm viliōnis: Ratio enim ordinis actuum scientiæ Dei naturalis ex rerum per eam cognitarum ordine & connexionē naturali sumenda est: Cum enim sit hæc scientia rebus per eam scitis quadam ratione coaptata; consequens fit vt ordo prioris & posterioris rebus ipsis secundum earum esse naturæ

Vnde nā sit accipiendā ratio ordinis actuum diuinæ scientiæ naturalis inter se, & ratio ordinis actuum diuinæ voluntatis, ac scientiæ liberæ.

K

tura-

vera, tam
apparuit
in, quam
visione.

turale conueniens redundet modo nostro intel-
ligendi in actus diuinæ scientiæ naturalis ratio-
ne distinctos; ita vt, sicut in rebus passionibus &
accidentia consequuntur essentiam, sic in Dei
scientia naturali passionum & accidentium no-
ticia sit posterior cognitione subiecti: Ratio ve-
rò ordinis inter actus voluntatis, non ex ordine
rerum volitarum naturali per se loquendo, su-
menda est, sed ex ipsius diuinæ voluntatis bene-
placito rem vnā ad aliā, & nonnunquam etiā
nobiliorem ad minus nobilem ordinante est ac-
cipienda. Quamuis enim quælibet causa secundū
ordinem & rationem suā causalitatis intelligatur
prius à Deo volita, quā id quod ex ea depēdet:
quia tamen potest Deus pro libito suæ volunta-
tis rem quamlibet ad alteram vt ad finem pro-
ximum, ad quem non habet ordinem naturalem,
ordinare; idē non semper ratio ordinis actuum
diuinæ voluntatis ex ordine rerum naturali, sed
ex diuinæ quandoque sumitur beneplacito vo-
luntatis: Quod quidem dicendum est de actibus
scientiæ approbationis & scientiæ visionis, quos
vt multiplices intelligimus ratione distinctos
quilibet enim horum actuum supponit actum di-
uinæ voluntatis; ac proinde qualis est ordo in
actibus voluntatis, talis etiam ad actus scientiæ ap-
probationis & visionis deriuatur. Quamuis autē
simpliciter & absolute loquendo dictus ordo, si-
ue prioritas non sit accipienda ex ordine obie-
ctorum secundū se, sed ex ipsius diuinæ volū-
tatis beneplacito, seu ex ipsis rebus prout diuinæ
voluntati obijciuntur; supposita tñ in Deo volū-
tate per modum intētionis finis rectē dici potest
prædictum signorum & actuum ordinem ex rerū
volitarum essentiali subordinatione secundū
finalem causalitatem, secundū quam vna pen-
det ab altera, sumendum esse: Nam quod intentio
fini propinquius est, & proximē illum attingit,
prius à Deo volitum est, quā illud quod eūdem
finem non attingit, nisi remotē & mediante alio,
vt etiam Suarez aduertit in *allegata disput. 5. sect. 1.*
& post eum Rada; vt exempli gratia supposita
in Deo electione Petri prædestinati ad gloriam
vt ad finem, Deus intelligitur velle iustificatio-
nem & vocationem eius vt media, quæ cum ita
sint ad inuicem ordinata, vt iustificatio proximē
ordinetur ad gloriam; vocatio verò ad iustifica-
tionem, Deum prius intelligimus voluisse Pe-
trum iustificare, quā vocare; & in hoc sensu
potest admitti principium illud Scoti: *ordinate
volens prius vult id, quod est fini propinquius*: potest
enim *dupliciter aliquid dici fini propinquius altero*:
Vno modo; quia sunt duo media per se subordina-
ta modo iam explicato, & in hoc sensu certum
est principium Scoti; quia proximum medium
prius est causalitate finali quā remotum, & id-
eō prius intelligitur esse volitum: *Alio modo* dici
potest aliquid esse fini propinquius, eo quod est
illi similis, aut ad eum assequendū accommoda-
tius, & in hoc sensu dictione illa *propinquius* vtitur
Scotus, cum ait *ordinate volens*, &c. In quo ta-
men sensu, neque necessarium est illud princi-
pium, nec absolute verum. Dico non esse neces-
sarium; quia non est necesse, vt Deus absolute
velit id, quod est sibi similis, aut intellectuali
creaturæ ad Deum ipsum, vt vltimum finem
consequendum accommodatius; ergo multo mi-
nus necesse est vt illud prius velit. Et confirma-
tur; quia non est necessarium, vt Deus id sem-
per eligat, quod in se videtur vtilius, & conue-
nientius, vt ostendimus in *1. p. q. 19. a. 10.* Dixi non
esse absolute verum in eo sensu principium Sco-
ti; quia si verum esset sequeretur, vt quod ali-

quis esset maior in gloria, eō intelligeretur esse
prior in electione & prædestinatione Dei; eo
quod talis est Deo similior, quod omnino fal-
sum esse probatur. Primò. Quoniam in rebus à
Deo creatis propter ipsius Dei bonitatem &
gloriam, cælum est nobilius terra, & Angelus ho-
mine, & equus asino, & tamen nullus verē sa-
piens dicit Deum prius voluisse creare cælum
quā terram, & angelum quā hominem, & e-
quum quā asinum; quia propinquitas hæc se-
cundū rerum naturalem perfectionem merē ac-
cidentaria est ordini prioris & posterioris, actu-
um aut signorum rationis in actu diuinæ volun-
tatis, qui per se tantū attenditur penes depen-
dētiam aut ordinem obiectorum seu mediorum
inter se, quatenus considerantur in ordine ad vo-
luntatem amantis & eligentis, quæ sicut pro sua
libertate potest diligere seu velle id, quod mi-
nus perfectū est; ita potest ad finē assequendū eli-
gere mediū secundū se minus vtile & minus per-
fectum & finī minus accommodatum, quod ta-
men sit ad eum assequendum sufficiens. Ex his
iam faciliē respondetur ad quæsitum quinque
conclusionibus.

PRIMA CONCLUSIO: *Ordo diuinorum actuum secundum executionem in mysterio Incarnationis, & eius effectibus hic videtur fuisse: In primo signo rationis per scientiam simplicis intelligentiæ naturalem præsciuit Deus tres rerum creabiliū ordines vt possibiles, scilicet ordinem naturæ ad quem pertinent etiam defectus & peccata; & ordinem gratiæ ad quem etiam pertinent peccata illi contraria; & ordinem vnionis hypostaticæ: sic ordinatos, vt primus sit materiali causalitate prior secundo, & secundus tertio.*

In secundo signo Deus voluit creare primum ordinem, & permittere peccata vt ad illum perti-
nentia, & in eodem signo per scientiam appro-
bationis præiudicauit eundem ordinem, vt futurum cum defectibus & peccatis ad illum pertinenti-
bus, vt sic. In tertio signo per scientiam visionis vidit dictum ordinem & defectus ac peccata, vt sibi præsentia in æternitate; in quarto signo voluit ordinē gratiæ absolute sumptum, & permissionē peccatorum quatenus illi ordini sunt contraria; & in eodem signo præiudicauit per scientiam appro-
bationis eundem ordinem, & peccata futura, quan-
tenus ad eum ordinem pertinent: In quinto signo eundem ordinē & peccata vidit scientia visionis
In sexto signo voluit ordinem vnionis hypostaticæ cum omnibus eius perfectionibus & proprie-
tatibus in remedium peccati tam originalis, quā actualis: ad quod remedium pertinet gratia re-
demptionis, id est per redemptionem hominibus collata, quæ consummatur in gloria, ad quam per Christum in eodem signo quosdam prædestina-
uit; & in eodem signo præiudicauit per scientiam ap-
probationis illum vt futurum: In septimo signo per scientiam visionis vidit illum, vt præsentem in mensura æternitatis: In octauo signo voluit glo-
riam hominis Christi consurgentem ex homi-
num redemptione per eum facta, & in eodem si-
gno per scientiam approbationis vidit eandem gloriam vt futuram: In nono signo vidit eandem scientia visionis vt præsentem: In vltimo tandem signo voluit gloriam suam ex omnibus dictis or-
dinibus, ac præsertim ex vltimo, & eius effecti-
bus in hominum & Angelorum mentibus resul-
tantem. Hæc conclusio satis apparetur sequitur ex dictis, sed aliqua tamen eget explicatione.

Sciendum est igitur multa ex prædictis signis in plura posse distingui: nam primū tria videtur si-
gna continere. Primū in quo Deus præiudicauit ordinē
natu-

naturæ: Secundum, in quo præuidit ordinem gratiæ; & tertium in quo præuidit ordinem vnionis hypostaticæ; ita namque Deus cognouit hos ordines tanquam possibiles, vt cognouerit, si fuerint omnes producendi primum esse materiam secundi, & secundum esse dispositionem ad tertium; gratiæ namque plenitudo, quæ fuit in Maria, dispositio quædam fuit ad conceptionem in eius corpore Dei & hominis, vt patet ex D. Th. *inf. q. 27. a. 5 ad 2.* Quicquid sit de gratia habituali Christi vnionem hypostaticam consequente; de qua S. D. *inf. q. 7. a. 13.* Secundum etiam signum in duo posset distingui; ita sc. vt in primo voluerit creare bona pertinentia ad ordinem naturæ; in secundo verò permittit mala, quod pertinet ad suauem rerum gubernationem, quæ præsupponit res gubernandas. Quantum etiam signum eadem ratione posset in duo distingui; Circa quod etiã aduerte, peccata crucifigentium Christum ad hunc ordinem pertinere, sicut alia, quæ in Deum, aut Christum committuntur. Sextum aut signum cõsiderato præcisè ordine executionis, & ratione medijs & causæ efficientis, quàm habet mysterium Incarnationis respectu redemptionis humanæ tanquam finis, posset in duo vel etiam plura signa distingui, in quorum primo volita sit Incarnatio, in secundo verò nostra redemptio, &c. Vbi aduerte cum Cai. non bene deduci ex hoc, quod aliquid est prius natura, hoc est causalitate volitum, illud esse prius volitum secundum consequentiam, quod est illud esse volitum, etiam si aliud non esset volitum, aut sine ordine ad illud aliud volitum.

SECUNDA CONCLUSIO: *Ordo diuinorum actuum secundum intentionem in mysterio Incarnationis & eius effectibus contrarius est ordini executionis supra posito; & videtur hic esse, In primo signo Deus voluit gloriam suam; in secundo gloriam nominis Christi; in tertio vnionem hypostaticam cum omnibus eius perfectionibus & proprietatibus in remedium humani peccati, quod remedium consistit in gratia redemptionis, & consummatur in beatitudine, ad quam in eodem signo quosdam per merita Christi prædestinauit; in quarto signo voluit ordinem gratiæ absolute sumptæ cum permissione peccati eidem ordini contrarij, atque adeo ad illum pertinentis: In quinto signo voluit ordinem naturæ cum permissione defectuum & peccatorum ad illum pertinentium, vt sic. Hæc conclusio sequitur euidenter ex dictis.*

Ad cuius ampliorem euidentiam aduerte primo eundem esse ordinem in actibus scientiæ approbationis, qui est in actibus voluntatis ob supradictam causam. Secundo scito, hunc ordinem non habere locum in actibus scientiæ visionis, quorum ordo non potest attendi, nisi secundum executionem propriè loquendo; Quod enim prius in rerum natura producit, illud primò cadit sub scientia visionis, quæ res contemplatur secundum illud esse, quod habent in rerum natura; ac proinde scientiæ huius actus ordinem habent rerum ordini conformem; quatenus vna prius altera sit existens in rerum natura, non aut ordinis finem producendorum; quia primus eorum in causando est vltimus in existendo. Tertio aduerte, tertium signum posse aliquo modo in duo distingui, simpliciter autem vnum esse: vt enim loco superius allegato notat Asturicensis, in decreto prædestinationis Christi clauditur etiam ordo naturæ & gratiæ, vt reparandus, quia Christus, vt obiectum est formale talis decreti, dependentiam habet intrinsecam & necessariam ab vtroque;

dicto ordine tanquam à materia: Fuit enim Christus non absolute, sed in reparationem humanæ naturæ per peccatum collapsæ prædestinatus; atque ideo decretum prædestinationis Christi vtrumque dictorum ordinum per se respiciebat, vt reparandum per Christum; nam etiam immediatus & proximus finis Incarnationis Christi fuit reparatio, non solum humani generis sed etiam totius ordinis naturalis & gratiæ, vt ante diximus: Itaque decretum Incarnationis Christi dependentiam habuit in genere causæ materialis, & finalis ab ordine naturæ & gratiæ, & ideo necessaria fuit ante decretum illud in Deo præscientia totius ordinis naturæ & gratiæ; & quia causæ sunt sibi inuicem causæ; ideo sicut Christi prædestinatio pendet secundum dictas causalitates à dictis ordinibus ex parte termini; sic etiam è contra dicti ordines in genere causæ finalis à Christo & eius prædestinatione dependent. Hæc autem duo rationis signa, in quorum altero Christi prædestinatio posterior est volitione ac præscientia dictorum ordinum, in altero verò prior, ad vnum pertinent signum rationis totale, in quo factum intelligimus à Deo fuisse prædestinationis Christi decretum; sicut etiam duo illa instantia naturæ, in quorum altero dispositio vltima formæ præcedit in genere causæ materialis, in altero verò forma prior est eadem dispositione in genere causæ formalis, in vno clauduntur instanti naturæ, in quo forma substantialis introducit in materiam, quod propriè dicitur instans naturæ in quo; vtrumque autem illorum dicitur instans naturæ à quo, quorum instantiam differentiam alibi declarauimus ex Capr. Et quemadmodum generatio substantialis illi instanti, vt principaliori tota & absolute tribuitur, in quo forma introducit in materiam, aliud verò, in quo materia vltimò disponitur, veluti extrinsecum à nobis consideratur; ita Christi prædestinatio illi tribuitur instanti, quod ad ipsam incarnationem ac prædestinationem formalis ac principalis spectat; licet enim aliud etiã rationis instans, in quo volitionem ac præscientiam intelligimus ordinis naturæ & gratiæ, ad eandem per se pertineat prædestinationem; concipitur tamen veluti extrinsecum, & ipsi prædestinationi materialiter præsuppositum; & ideo de eo loquimur, tanquam de alio rationis instanti, vel signo ab eo diuerso, in quo decretum incarnationis & Christi prædestinationem in Deo fuisse cõcipimus, quauis vtrumque in vno solo claudatur instanti naturæ, vt ante diximus. Quod etiam ratione satis firma ac euidenti probatur. Nam cum quis alicui bonum vult superadditum illius bono substantiali, necesse est in ipso volente præscientiam supponi illius subiecti, cui vult tale bonum; at Deus per Incarnationem Christi & prædestinationem voluit, & contulit humanæ naturæ ac toti vniuerso maximum bonum eius substantiali bono superadditum; ergo necessariò ante Christi prædestinationem fuit in Christo præscientia naturæ rationalis & totius ordinis naturalis, ac proinde etiam defectuum & peccatorum ad eundem ordinem pertinentium.

SED duo sunt hic probanda, & explicanda. PRIMUM est humanam naturam, tam secundum se, quam vt infectam peccato fuisse præsumam in genere causæ materialis ante Incarnationem, & in eodem se, vt in genere, ac simul etiam aliquo modo in genere causæ finalis fuisse à Deo præsumam & præuolutum peccati, tam originalis quam actualis remedium; Huius dicti sunt quatuor partes: & prima quidem, quæ de natura loquitur humana secundum se, probatur:

batur: Quoniam illud, quod secundum se prius est alio in aliquo genere causæ, in eodem etiam genere præuifum est & præuolitum à Deo prius quam aliud; sed humana natura secundum se prior est in genere causæ materialis Incarnatione, cum supponatur ad vnionem cum forma; ergo:

Secunda quæ de eadem natura loquitur, vt infecta probatur: Quoniam hæc vna numero Incarnatio Christi decreta fuit à Deo post reprobationem legalium Sacrificiorum, quæ ad originalis & actualis peccati remissionem ordinabantur, & post multorum actualium præuisionem; ergo post præuisionem naturæ infectæ per ea peccata. Prima pars antecedentis probatur ex *Psalm. 31. & ad Heb. 10.* Vbi de Incarnationis mysterio diuina Scriptura loquens ait: *Sacrificium, & oblationem noluiſti, aures autem perfecisti mihi; vel iuxta Septuaginta: corpus autem aptasti mihi; tunc dixi, ecce venio:* Quibus verbis Psalmi perspicue declaratur decretum Incarnationis in carne passibili à Deo factum fuisse post reprobata legalia sacrificia: Secunda verò pars antecedentis probatur ex *Isaia 52.* dicente: *Dominatores eius iniquè agunt, dicit Dominus, & iugiter toti die nomen meum blasphematur; propter hoc sciet populus meus nomen meum in die illa; quia ego ipse, qui loquebar, ecce adsum, & in cap. 59. enumeratis plurimis Israelitici populi & humani generis iniquitatibus tandem in fine concludit: Et timebunt qui ab occidente, nomen Domini; & qui ab ortu solis, gloriam eius, cum venerit, quasi fluuius violentus, quem Spiritus Domini cogit; & venerit Sion redemptor, & eis, qui redeunt ab iniquitate in Iacob.* Ex quibus sic argumentor: Deus affirmat se in carne venisse ad tollenda peccata præuifā; ergo decretum Incarnationis supponit peccata præuifā; Probatur consequentia; quia si absque præuisione peccati decreta fuisset Incarnatio, & ex vi talis decreti venisset, iam propter alios fines venisset, nec propriè diceretur in remedium peccati venisse; quoniam Incarnatio Verbi non habuit plures fines totales, vt ante diximus. Et confirmatur; quia *Theodoretus in serm. 10. de prouidentia* dicit expresse, Deum Incarnationis mysterium decreuisse post præuifum hominis lapsum. Ex his tria sequuntur. Primum est Angelos & eorum peccata fuisse à Deo præuifā in genere causæ materialis ante decretum Incarnationis. Probatur; quoniam ante illud decretum in genere causæ materialis præuidit Deus peccatum Adæ & eius grauitatem & eius causas, quod scilicet non fuit ex malitia, sed ex extrinseca demonis tentatione; ergo prius vidit demonem & eius peccatum superbiæ & inuidiæ, qui eum impulit ad hominis tentationem. Secundum est Deum prius in eodem genere causæ materialis, quam voluerit Incarnationem cognouisse non solum peccatum hominis originale, sed etiam actualia: Quod probatur: quia decreuit Deus Incarnationem post reprobata legalia sacrificia, veluti insufficientia ad expianda peccata, & post præuifas hominum iniquitates ab *Isaia* commemoratas in *allegato cap. 59.* at legalia sacrificia pro peccatis actualibus offerebantur, & peccata quæ loco notato recenset *Isaia* erant actualia; ergo. Quamuis ergo potuerit Deus post præuifum originale peccatum, antequam actualia præuideret, Incarnationis mysterium determinare, quod pro signo illo ad solius originalis remissionem ordinaretur, non tamen de facto sic fuit à Deo volitum: quoniam, vt dicitur *Roman. 5.* Deus voluit donum esse maius, quam debitum Adæ, quod etiam probatur: quoniam antequam præuideatur peccatum ori-

ginale in communi, præuidentur peccata maioris Angelorum, ex quorū tentatione peccatū hominis originale processit; & præuidetur etiam actualē peccatum Adæ & Eue, & rursus antequam præuideatur peccatum originale in ijs, qui contrahunt illud ex illicito concubitu, præuidetur actualē peccatum Parentum; ergo si præuidit Deus originale peccatum antequam voluerit Incarnationem, præuidit etiam ante illius decretum actualia: Denique vt in articulo sequenti probat S. D. Mysterium Incarnationis volitum fuit & factum in remissionem, non tantum originalis sed etiam actualium peccatorum; igitur actualia peccata, ad quorum remissionem ordinatur Incarnatio Verbi, fuisse ante illam præuifā. Tertium ex istis consequens est, Deum ante Incarnationis decretum omnia naturalia cognouisse, quatenus homini seruiunt. Probatur: quoniam, vt ante diximus, Incarnationis decreta fuit post legalium sacrificiorum reprobationem, & post hominum peccata præuifā, sed horum cognitio notitiam præsupponit rerum naturalium & politicarum; ergo. Et confirmatur: quoniam ante volitionem Incarnationis præuidit Deus naturam humanam per omnes suas causas, prout sc. dependebat à cælis, elementis, cibis &c. igitur præuidit has omnes causas naturales.

Tertia dicti pars, nimirum peccati remissionem fuisse volitam & præuifā, antequam fieret Incarnationis decretum, probatur ex dictis; quia voluntatem Incarnationis præcessit volitio sacrificiorum, quibus expiarentur peccata, & voluntas inueniendi hominem, qui cæteros à peccatis erueret, vt patet ex verbis *Isaia & Pauli* supranotatis: hoc autem supponit voluntatem remedij contra peccatum. Præterea *Ioan. 3.* dicitur: *Sic Deus dilexit mundum, vt filium suum vnigenitum daret, vt omnis, qui credit in ipsum, non pereat, sed habeat vitam æternam:* Quibus verbis planè significatur Incarnationis decretum ex amore Dei processisse, quo remedium afferre voluit hominibus, ne perirent. Quod autem remedium hoc sit à Deo volitum prius in genere causæ materialis, quam Incarnatio probatur: quia remissio peccati materia fuit, circa quam Incarnati Verbi versari debebat operatio; igitur peccati remedium fuit præuolitum in genere causæ materialis; probatur illud; quia quod in aliquo genere causæ prius est altero, in eodem etiam genere prius est à Deo volitum: at materia circa quam versatur aliqua operatio prior est illa in genere causæ materialis; ergo. Antecedens autem probatur: quia, sicut effectus artis habet rationem materiæ circa quam versatur ars, ita natura vt reparanda, vel remedium peccati, vt per Christum causandum fuit materia, circa quam versabatur operatio Christi.

Postrema dicti pars, remedium peccati finem esse Incarnationis atque adeo in genere causæ finalis prius à Deo volitum fuisse peccati remedium, quam Incarnatio: & probatur primò: Quia Scriptura, Concilia & Patres sæpè dicunt Dei filium ad redimendum nos, & propter nostram salutem de cælis ad nos assumpta humanitate nostra venisse, qua loquendi forma significatur peccati remedium esse aliquo modo finem Incarnationis, ac proinde quadam ratione prius in genere causæ finalis fuisse à Deo volitum; ergo: Antecedens patet ex illis Domini verbis *Ioan. 3.* *Sic Deus dilexit mundum, &c. vt omnis, qui credit in ipsum, non pereat, sed habeat vitam æternam;* & idem habetur *Matt. 18. Luc. 19. ad Gal. 3. 1. ad Tim.*

Tim. 1. & 1. Ioan. 3. & in locis 1sa. supra notatis, & in Symbolo Concilij Niceni, Ephesini, Calcedon. Toletani 6. & 11. dicitur Dei filium propter nos homines, & propter nostram salutem incarnatum fuisse. Patrum verò dicta superius indicauimus. Secundò probatur idem ratione D. Bonauenturae: Quia si Deus Mysterium Incarnationis non propter remedium nostrum, sed propter perfectam sui communicationem primò voluisset, censeremus nos longè minus à Deo beneficium recepisse, quàm modò; ac perinde minus pro beneficio Incarnationis Deo deberemus. Prior consequentia probatur: quia maius beneficium est, quod inimicis propter eorum vtilitatem confertur: itaque si Deus Incarnatione voluit in peccati remedium, hoc ipso destinauit illam ad inimicorum vtilitatem, quod maius est beneficium.

Vt autem intelligamus, quomodo peccati remedium sit finis Incarnationis, recolenda primò est distinctio superius explicata, nimirum duplicem esse finem; alter est gratia cuius, qui scilicet propter se intenditur & amatur, & ad quem cetera vt media volita diriguntur: alter est finis cui prouenit vtilitas aliqua; quomodo rusticus dicitur esse finis Regiæ prouidentiae; quoniam ex gubernatione Regis accipit vtilitatem, & inferiorum generatio finis est cui motus celi; quia res istae inferiores beneficium habent generationis ex motu celi; quo etiam modo finis Angelorum homo est, non propter quem creati sunt Angeli, sed sua iugi custodia spiritus illi celestes asserunt vtilitatem. Secundo sciendum est idem posse esse effectum respectu eiusdem in eodem genere causae; quamuis non in eadem atoma specie; ex. gr. accidentia sunt causae materialis ad esse subiecti; quia disponunt ad illud; dispositio verò reductiue pertinet ad causam materialem, & tamen subiectum causa materialis est accidentiū, cum ea in ipso recipiat & sustentet: Non eadem tamen est vtriusque species atoma causae materialis sed diuersa, vt patet ex modo causalitatis diuerso; illa enim rationem habent & exercent causae materialis vt dispositiones, hoc autem vt subiectum; quorum rationes non solum absolute, sed etiam in genere causae materialis maxime distant: Idem etiam contingit in genere causae finalis: bonum enim exercitus ad bonum Ducis ordinatur, vt ad finem gratia cuius, vt ait S. D. 2. 2. q. 39. a. 2. ad 2. & tamen Dux ordinatur ad bonū cuiuslibet militis, vt ad finem cui: quae tamen rationes finis diuersae sunt secundum speciem; sic igitur in proposito, quamuis omnia ad Christum passibilem ordinentur, vt ad finem gratia cuius, siue propter se intentum & amatum, & propter illum, & gloriam eius, vt finem principalem sit volitum peccati remedium; potuit tamen Incarnatio & Christus ipse ad humanæ naturae infectae peccato remedium ordinari, vt ad finem cui ex illa proueniebat vtilitas & liberatio. Sed quemadmodum hæc ratio finis non constituit finem simpliciter, sed tantum secundum quid, ita non confert, aut insert in tali fine prioritatem simpliciter in genere causae finalis, sed tantum secundum quid respectu eorum, quae ordinantur ad ipsum; quod igitur hic intendimus, est peccati remedium causam esse finalem secundum quid Incarnationis, & priorem ea secundum quid, & prius etiam esse volitum in genere causae materialis, quàm Incarnatio Verbi.

SECUNDUM, quod hic est probandum & explicandum, est Incarnationem in carne passibili vel Christum ipsum vt passibilem & eius gloriam, esse finem

*A à Deo interum in genere causae finalis prius simpliciter, quàm totus ordo naturae & gratiae, & prius quàm peccati intelligatur praeiudicium, vt futurum, aut permissum. Huius dicti prima pars, quae de Christo & Incarnatione loquitur in carne passibili per cōparationē ad ordines naturae & gratiae, communiter à Theologis admittitur, quo ad Christum & Incarnationem absolute sumptam, i. praecisa ratione passibilis. Et probatur ex diuina Scriptura Eccl. 24. vbi Verbi incarnati personam loquentem inducens, ait: *Ab initio & ante secula creata sum*, id est, creatae naturae vniri personaliter praui-fa sum; vt ibidem exponit Glossa; non potest autem illa dictio ante prioritatem temporis significare: quoniam, vt dicitur ad Gal. 4. Mysterium Incarnationis factum fuit in plenitudine temporis, neque potest intelligi de prioritate praescientiae & praedeterminationis: Quia creaturis omnibus est commune in Dei praedeterminatione fuisse ante omnia secula; sunt igitur intelligenda de prioritate causae finalis, siue secundum ordinem intentionis in voluntate Dei. Probatur autem eadem pars vt iacet, primò: Quia Deus per Incarnationem est quodammodo specialissimo in carne Christi passibili, & in ipso Christo passibili dicente Apostolo, 2. Cor. 5. *Deus erat in Christo, mundum reconcilians sibi*; ergo Christus etiam, vt passibilis est prius omnium volitus ante omnia. Probatur illatio: Quia Deus, tam secundum se, quàm vt existens alicubi speciali modo, finis est omnium: ex. gr. In Eucharistia Deus est speciali modo & ideo ceterorum omnium Sacramentorum gratia ad Eucharistiam ordinatur, etiam quando in nocte cenae fuit à Domino consecrata: & quia Deus etiam speciali modo est in hominibus iustis, vt ostendimus in 1. p. cum D. Tho. 1. q. 43. a. 3. ideo iusti sunt finis omnium, iuxta illud 1. Corint. 3. *Omnia vestra sunt*; ergo similiter quia Deus erat in Christo passibili modo quodam excellentissimo, ad prouidentiam Dei pertinebat omnia ad illum, vt ad finem ordinare. Tertiò Christus vt gloriosus siue Christi gloria est finis omnium; ergo etiam vt passibilis. Antecedens est Chrysostom. hom. 71. in Ioan. & Concil. Trid. sess. 6. c. 7. dicente, gloriam Christi esse finem nostrae iustificationis, ex quo sequitur etiam esse finem omnium creatorum; cum omnia creata ordinentur ad ordinem gratiae, vt ad finem. Consequentia verò probatur: quia Christus in statu gloriae finis est omnium propter vnionis hypostaticae dignitatem: sed eandem dignitatem habet in statu passibili; ergo. Quartò vt aliquid sit alterius finis, satis est si illud acceptetur & ametur ex amore illius: at humanae naturae remedium acceptatur & amatur à Deo ex amore Christi passibilis; ergo Christus passibilis est finis nostri remedij seu redemptionis. Maior patet: quia Deus ideo seipsum amat vt finem; quia cetera diligit ex amore sui. Minor verò probatur: quoniam ex acceptance Christi passibilis oritur remissio nostri peccati, & ex dilectione illius passibilis mutuo nos amore vt eius membra diligimus: Denique si Christus vt passibilis non est finis omnium; quia factus fuit homo, vt nos redimeret, sequitur illum neque vt gloriosum & celum ascendentem, & ibi regnantem, & in dextera Dei sedentem esse finem omnium, siquidem illuc ascendit, vt appareat vultui Dei pro nobis, vt ait Apost. ad Heb. 9. & vt oret pro nobis, iuxta illud 1. Ioan. 2. *Aduocatum habemus apud Patrem Iesum Christum iustum*, vt praearet nobis locum, vt ipse ait Ioan. 14. Consequens aut falsum est, vt ostendimus, & etiam*

iam aduersarij contentur dicentes; Christum in statu gloria esse finem omnium.

Altera verò dicti pars affirmans diuini Verbi Incarnationem in carne passibili fuisse prius in genere causæ finalis à Deo volitam, quam permitteretur aut præiudicaretur à Deo peccatum. Probatur: quia non intelligitur permissum nec præiudicatum à Deo peccatum, nisi post volitionem humanæ naturæ, cuius defectus est. Sed natura humana fuit incarnatione posterius in genere causæ finalis à Deo volita; ergò in eodem genere permissio & præiudicium peccati fuit incarnatione posterior, sed de hoc infra disseremus vberius.

Ex dictis sequuntur tria. *Primum est, Christum non simul cum alijs, sed prius omnibus esse prædestinatum. Probatur: quia finis est omnium prædestinatorum; ergò prius fuit intentus, quam illi. Secundum est, Christum fuisse prius intētum, quam totum vniuersum includens ordinem naturæ, gratiæ & vnionis hypostaticæ: probatur, nam alioquin totum vniuersum, & non Christus diceretur primogenitus omnis creaturæ, & fuisse creatum, scilicet in intentione Dei ab initio, & ante seculum; siquidem vniuersum primò fuisset intentum; at consequens falsum est; quoniam hæc non de vniuerso, sed de Christo dicuntur, vt patet Eccl. 24. ad Rom. 8. & ad Heb. 2. Præterea, licet Deus & vniuersum sit extensiuè maius bonum, quam solus Deus, vt explicauimus in 1. p. q. 6. a. 2. Deus tamen finis est omnium & ipsius etiam vniuersi; ergò similiter licet Christus & vniuersum sint maius bonum extensiuè, quam solus Christus: ipse tamen finis vniuersi, quoniam in se continet intensiuè gradus omnes & perfectiones totius vniuersi. Et quemadmodum Christus absolutè dicitur caput Ecclesiæ, vt patet ex Apostolo ad Ephes. 1. & ad Col. 1. quia licet Ecclesia includat caput & membra siue corpus, & Christus non sit caput ipsius capitis, est tamen caput omnium membrorum, quæ possunt habere caput; quod satis est vt absolutè dicatur caput Ecclesiæ; ita vt absolutè dicatur finis vniuersi, non existit vt sit finis sui ipsius, qui includitur in vniuerso, sed satis est vt sit finis aliorum omnium, quæ possunt ad ipsum ordinari. Tertium est, Christi merita & satisfactionem esse prius à Deo volita, quam iustificatio nostra & ipsum vniuersum. Probatur hoc illatum: quoniam operationes illæ maioris erant valoris & dignitatis personalis, quam aliæ res vniuersi, & ad ordinem pertinebant superiorem, scilicet vnionis hypostaticæ, & ex earum amore & acceptatione nos iustificamur à peccatis; ergò nostra iustificatio, quæ finis est caterorum, ordinatur ad illas, vt ad finem. Et confirmatur primò: nam id postulat rectus ordo; quoniam operationes illæ Christi Domini longè perfectiores sunt nostra iustificatione; ergò licet ordinentur ad eam, vt causæ morales ad effectum, non tamen vt media ad finem propriè & absolutè loquendo. Secundò confirmatur; quoniam in primo signo, quo Deus voluit Christum ante omnes creaturas, voluit illum vt actu operantem & merentem; ergò in eodem signo ante volitam nostram iustificationem voluit Deus merita & operationes: Antecedens patet; quia Deus voluit Christum vt omnino perfectum in actu secundo & vt caput omnium; aliàs Christus id non haberet ex vi suæ prædestinationis: Ad hoc autem, vt sit volitus omnino perfectus in actu secundo, & vt caput influens in membra requiritur, vt sit volitus tanquam merens & satisfaciens, sicut enim influit in membra*

Consequentia verò probatur: quia quod in illo priori signo fuit volitum, fuit volitum ante creaturas, quæ tunc non fuerunt volitæ.

Denique nota tertium signum posse in duo signa distingui, & eadem ratione sextum, vt patet ex dictis circa præcedentem conclusionem.

TERTIA CONCLUSIO. *Ante voluntatem, seu decretum efficax Incarnationis diuini Verbi, ac prædestinationis Christi præcessit ordine rationis in Deo præscientia originalis peccati, & caterorum omnium actualium.* Hæc sequitur immò continetur euidenter in ordine actuum supra constituto & explicato; & eam affirmat expressè S. D. hic in respons. ad 4. dicens, prædestinationem præsupponere præscientiam futurorum: cuius propositionis sensus est: Prædestinatio, vt respicit prædestinata, præsupponit præscientiam futurorum non prædestinatorum, sed eorum quæ præsupponuntur, vel ordinantur per prædestinationem, inter hæc autem constat etiam esse peccata, quatenus pertinent ad ordinem naturæ, vt hic scitè Caiet. aduertit.

Sed ait Suarez verba D. Th. non posse intelligi de præscientia absoluta, sed tantum de præscientia conditionata; quia subdit S. D. Et idem, sicut Deus prædestinat salutem alicuius hominis per orationes aliorum implendam, ita etiam prædestinavit opus redemptionis in remedium peccati: in quo exemplo (inquit Suarez) prædestinatio talis hominis non præsupponit præscientiam futuræ orationis aliorum, vt propter eam præuisam Deus alium prædestinet; aliàs posset vnus impetrare aut mereri de congruo totam prædestinationem, quod falsum est; quia potius tale meritum, vel oratio Stephani, verbi gratia, fuit effectus prædestinationis alterius, videlicet Pauli; non ergo de præscientia absoluta, sed de conditionata loquitur S. Thom. Respondetur D. Thom. ea respons. satisfacere huic argum. Dicitur Rom. 1. de Christo: Qui prædestinatus est filius Dei in virtute; ergo etiam ante peccatum necessarium erat filium Dei incarnari, ad hoc, vt Dei prædestinatio impleretur: Probatur consequentia: quia prædestinatio Dei est æterna. Respondet S. D. nullam esse consequentiam; quia prædestinatio præsupponit præscientiam futurorum, & idem sicut &c. ac si diceret: ex hoc, quod Christus prædestinatus est ab æterno, non sequitur, illum prædestinatum fuisse absque ordine ad peccatum per merita, & satisfactionem tollendum, sicut ex hoc, quod prædestinatio alicuius hominis est æterna, non sequitur eam ex ipso prædestinationis decreto non esse per orationes aliorum implendam, cum Deus de facto prædestinet salutem alicuius hominis per orationes aliorum implendam, adeò vt exemplum afferatur, vt simile tantum, quo ad connexionem prædestinationis, siue rei prædestinatæ, vt sic cum alia, siue illa sit siue non sit prædestinationis effectus; non autem quoad connexionis causam, seu rationem, scilicet præscientiam, quæ in Christi prædestinatione secundum D. Thomam est præscientia peccati: iam enim diximus cum Caietano dictum illud, Prædestinatio præsupponit præscientiam futurorum, intelligendum esse de præscientia eorum, quæ non constituuntur per prædestinationem; constat autem orationes per quas aliquis est saluandus, per prædestinationem constitui; quia sunt eius effectus: Vbi aduertit Albertinum in allegato Corollario puncto 6. pag. 732. falsum imponere D. Thom. nimirum, quod dixerit prædestinationem alicuius electi præsupponere orationem alicuius Sancti, per quam ille electus sal-

tur: hoc enim nusquam somniat Sanct. Doct.

Probari potest hæc conclusio illis omnibus diuinæ scripturæ & Sanctorum autoritatibus quibus probant hic expositores primam cōclusionem S. Th. quas omnes probationes diligenter collegit Asturic. & post eum Vasq. Et probatur etiam; Quia Ioannis 3. dicitur: Sic Deus dilexit mundum, ut filium suum unigenitum daret, ut omnis, qui credit in ipsum, non pereat, sed habeat vitam æternam. & Ephes. 2. Deus autem, qui diues est in misericordia, propter nimiam charitatem, qua dilexit nos, cum essemus mortui peccatis conuiuificauit nos in Christo: at nisi Deus præuidisset ab æterno peccatum, & miseriam hominis non posset proprie, neque verè dici, Deum ex æternæ dilectionis & miserationis affectu filium suum unigenitum nobis in satisfactionem & Saluatorem dedisse, ut à morte peccati & damnationis æternæ eriperemur: igitur ante Incarnationis decretum fuit in mente diuina præscientia peccati, & miseriam nostram per Incarnationes opus reparandæ. Secunda propof. probatur: quia misericordia in nobis, ut ait August. lib. 9. de Ciuir. Dei, c. 5. est alienæ miseriam in nostro corde compassio; in Deo autem est humanæ miseriam subleuatio, ut affirmat S. D. 1. p. q. 21. a. 3. igitur misericordia supponit miseriam à miserante cognitam, & ab ipso subleuandam; ergo nisi Deus præuidisset ab æterno peccatum &c. Alias probationes refert Suarez, disp. 5. sect. 6.

„ QVARTA CONC. Deus ante præsum peccatum non determinauit in vniuersali aliquam vnionem
„ alicuius persone ad aliquam naturam creatam. Probatur primo: quia Leo Papa in serm. 3. Pentecostes ait; quod si homo non peccasset, creator mundi non fieret creatura. Quibus verbis vniuersaliter negat Deum in aliqua ex tribus personis vniendum totæ alicui naturæ creatæ, nisi propter peccati remedium. Idem docent Nazianzenus in orat. 4. de Theol. Basil in orat. de natiuit. Christi. Hierony. Eccles. 7. & August. in Psal. 36. Concione secunda. Secundo probatur ratione D. Th. Quia non extat aliqua reuelatio de tali decreto; ergo. Tertio: quia prioritas hæc sumitur ex ordine obiectorum secundum se: sed inter vnionem in communi, & incarnationem hanc in particulari nullus est ordo ex natura rei formaliter aut eminenter: quia solum ratione distinguuntur, & neutra est alterius causæ; ergo. Denique probatur; quia cognoscere aut velle obiectum in communi prius, quam in particulari sonat imperfectionem in potentia, quæ transit de potentia in actum; quod Deo repugnat, qui semper est in actu perfecto & vltimo; atque ideo semper intelligimus eius actum ad obiecta determinata secundum omnes suas conditiones terminari: qua ratione non intelligimus cognitionem aut amorem Dei prius terminari ad ens aut bonum in communi, quam ad obiecta particularia; sed cum D. Th. dicimus actum diuinæ cognitionis & amoris prius causalitate ad essentiam suam particularem terminari, & ratione illius ad obiecta particularia.

„ QVINTA CONCL. Mysteriū Incarnationis non habuit plures fines principales, & totales minime subordinatos. Probatur primo ex dictis Sanctorum pro quarta cōclusionem notatis: quæ non rectè explicantur dicendo eos loqui de Incarnatione in carne passibili; nam eodem modo dicere verè potuissent Christū non venisse; quia posset exponi de aduentu in carne impassibili. Secundo probatur: quia si plures fuerunt Incarnationis fines totales supra notati, sequitur fuisse carnem assu-

pturum, etiam si mundus non esset à Deo creandus: at consequens est absurdum; ergo. Probatur illatio; quia posset Deus solā vnā numero humanitatem creare, cui filius personaliter vniretur, & tunc secundū huius sententiæ defensores perfectio ipsa Incarnationis sufficeret ad mouendum Dei voluntatem, ut eam produceret. Et confirmatur: quia secundū hanc opinionem, quæ tuetur Suar. sequitur, remediū peccati non esse vnū ex finibus principalibus Incarnationis, sed medium ad finem; cuius oppositū docet hic expositor. Probatur consequentia; quia Suarez ait, vnum ex finibus principalibus Incarnationis fuisse Deū se cōmunicare creaturæ modo conuenientissimo ad sua omnia attributa manifestanda: at supposito peccato medium necessarium ad ea manifestanda erat redimere hominem; cum hoc maximè reluceat Dei misericordia, iustitia, &c. ergo remediū peccati & redemptio hominis electa fuit ut medium ad attributa Dei nobis & Angelis modo conuenientiori manifestanda; ac proinde nō fuit finis per se intentus & principalis. Tertio. Contradictio est re quæ iā incepit, iterū incipere: at hoc sequitur ex opinione Suarezij; ergo. Maior probatur: Quia inceptio includit negationem præteritæ existentia; & ideo si modo incepit res, ante nō erat: Minor verò probatur: quia si Incarnatio prius fuit à Deo volita propter alios fines, & posteriore ob peccati remedium, in illo priori rationis, iam incepit esse futura: quia Dei voluntas efficax de productione alicuius rei causa est, virtute cuius illa res incipit esse futura in determinatione primæ causæ; ergo si postea in alio signo rationis Incarnatio fuit primo volita propter remediū peccati, ex vi illius volitionis, iterū inciperet esse futura; alioquin talis volitio nō esset efficax respectu illius, cū nihil causetur in illa, quod antea non haberet secundū substantiam. Sed fortasse dicit Suarez: In primo illo signo, quando volita fuit Incarnatio propter alios fines, incepisse esse futurā absolute secundū substantiā: in secundo verò signo, quando volita fuit in remediū peccati, incepisse esse futurā non absolute sed in carne passibili. Sed contra hoc est; quia volitio illius prioris signi non fuit efficax absolute; quia nihil circa Incarnationem effecit, neque aliquo modo produxit illam ad aliquod esse; & tamen voluntas efficax est, ex qua in re ipsa sequitur effectus. Nec fuit efficax ex suppositione, si peccatum non esset; quoniam ex nulla parte constat, talem conditionem diuinæ volitioni fuisse appositam, ut fieret Incarnatio. Quamuis enim sciamus Incarnationem in carne impassibili ob sui perfectionem Deo placere simplici affectu complacentiæ, eo modo quo placet illi alterius vniuersi perfectio, aut Incarnatio patris: hinc tamen non rectè colligitur illam primo fuisse intentam à Deo: Sed di-

„ tra hoc est; quia volitio illius prioris signi non fuit efficax absolute; quia nihil circa Incarnationem effecit, neque aliquo modo produxit illam ad aliquod esse; & tamen voluntas efficax est, ex qua in re ipsa sequitur effectus. Nec fuit efficax ex suppositione, si peccatum non esset; quoniam ex nulla parte constat, talem conditionem diuinæ volitioni fuisse appositam, ut fieret Incarnatio. Quamuis enim sciamus Incarnationem in carne impassibili ob sui perfectionem Deo placere simplici affectu complacentiæ, eo modo quo placet illi alterius vniuersi perfectio, aut Incarnatio patris: hinc tamen non rectè colligitur illam primo fuisse intentam à Deo: Sed di-

„ cet Suar. Dei voluntas antecedens qua vult omnibus gratiam, fieret efficax, si non esset peccatum; ergo eadem ratione voluntas antecedens, & simplex complacentia, quam Deus habet de Incarnatione in natura impassibili, fieret efficax non existente peccato. Sed falsum assumit; nam ex antecedente voluntate, qua Deus dare vult omnibus gratiam, solum sufficientia causantur auxilia, quæ sola ad beatitudinem non perducunt; ut autem esset efficax illa voluntas, efficacia causare deberet auxilia; quibus infallibiliter saluaremur: Et ideo voluntas illa antecedens, etiam si peccatum non esset non fieret consequens & efficax: eodem itaque modo voluntas antecedens de Incarnatione in natura impassibili, quam ponit

„ Instancia. Refp.

Suarez in Deo non fieret efficax deficiente peccato: quoniam ex illa non oriuntur media infalibiliter perducunt in talem finem.

» SEXTA CONCL. *Si non peccasset homo, filius Dei ex vi decreti, quod de facto fuit in Deo, non assumptisset humanitatem.* Hæc conclusio simul cum sequente continetur in conclusione S. D. in textu, & eodem etiam argumento probatur. Et probatur etiam optimis argumentis. *Primo.* Christus fuit à Deo prædestinatus in remedium humani peccati, & in redemptorem ac reparatorem humanæ naturæ peccato collapsæ; ergo peccato non existente Christus ex vi decreti, quo fuit prædestinatus, non veniret. Consequentia patet. Antecedens est fidei dogma certissimum: & probatur ex multis diuinæ scripturæ testimonijs: Nam *Luc. 19.* Christus Dominus de seipso dicit: *Venit filius hominis querere, & saluum facere, quod perierat:* alia quædam loca supra notauimus, quibus adde ea, quæ producit ac diligenter expendit Asturicensis in *allegata questione sexta dubio primo, concl. 4. pagina 656. & seq.* Vbi non solum antecedens, sed Conclusionem ipsam probat multis Sanctorum Patrum dictis, quæ ante eum refert Medina, & copiosius

Rade inter locutio.

Valen. & ea ponderat Vafq. *disput. 10. capitulo 7.* Sed huic arg. respondent qui Scoti sententiam tuerentur, Diuinas scripturas & Sanctorum dicta, quæ aduentus Christi in carne, peccatum vt causam constituunt, intelligenda esse de aduentu eius in carne passibili: Sed hanc non fuisse præcipuam Incarnationis causam, quo ad eius substantiam, nec aduentus eius absolute considerati: Ita respondet Rada *Contr. 5. a. 3.* Sed hæc euasio per argumenta sequentia confutatur. Quibus etiam directe probatur nostra Conclusio; igitur *secundo* sic argumentor: Quoties diuinæ litteræ quidpiam determinate pronuntiant, & certam aliquam illius causam non semel sed frequenter assignant, ex hoc per firmam ac optimam consequentiam colligimus, illam esse solam causam aut saltem præcipuam seu principalem, sine qua res minime fierent: at scripturæ sacræ causam Incarnationis diuini Verbi & aduentus Christi dicunt fuisse redemptionem humani generis; ergo per bonam ac euidentem consequentiam recte colligimus hanc solam vel principalem extitisse, vt ea remota filius Dei nequaquam in assumpta carne veniret. Minor patet ex dictis. Maior probatur: quoniam ex eo, quod diuina scriptura sæpius affirmat mortem ex primi parentis transgressione in totum genus humanum fuisse transfusam, colligimus solam culpam inducendam mortis causam extitisse, ac proinde si non peccasset Adam, immune perpetuo futurum à morte genus humanum: Similiter quia sacræ litteræ pluribus in locis, vbi de mundi creatione loquuntur, vnicum tantum mundum expresse runt, firma consequentia deducimus vnum duntaxat mundum à Deo fuisse creatum. Denique quia diuina scriptura tres tantum in vna Deitate personas nominauit, nusquam autem esse quatuor aut plures asseruit, certissima fide credimus & confitemur tres esse tantum & non plures in Deo personas; Ex quibus deduco regulam ad sacrarum litterarum intelligentiam cuiuslibet sapienti ac pio Theologo valde necessariam, videlicet argumentum ex sacris litteris negatiuum tunc verè firmum & efficax esse, cum res de qua loquuntur, grauis est ac magni momenti, & de ea non obiter aut ex accidenti sed ex præcipuo quodam instituto consideratè & perspicue ac distinctè loquuntur; vt patet in tribus nunc pro-

Regula no sapda.

ductis exemplis: in his enim & similibus negatiua propositiones æquipollent affirmatiuis: exempli gratia: Hæc propositio, Scriptura non exprimit aliam causam mortis quam peccatum, æquipollent huic: Scriptura docet solum peccatum esse causam mortis, & sic de alijs; & ideo rectè in similibus ex negatiua licitum est arguendo per firmam consequ. deducere affirmatiuum. *Tertio* sic arguo: Si non existente peccato Christus venturus erat in carne impassibili ex decreto, quod in Deo fuisse ante præuisionem peccati docent Scotista & alij, sequitur absolute dicendum esse Christum in mundum non venisse ad redimendum genus humanum: at consequens falsa fidei sinceritate non potest admitti: quia manifestè

» B sacris litteris aduersatur vbiq; docentibus Christum vt humani generis redemptorem & Saluatorem in mundum venisse: sequela verò probatur: quia secundum illam opinionem iam Christus erat venturus ex alia principali causa, & ex decreto quod præcessit in signo rationis præscientiæ peccati, & decretum de homine redimendo; igitur neq; simpliciter neq; secundum locutionis proprietatem dici posset Christum ad redimendum genus humanum venisse: Et quamuis Franciscus Cartagena ab Asturic. relatus, & quidam alij consequentiam admittant dicentes, non esse simpliciter asserendum Christum in remedium peccati venisse, sed eum addito seu limitatione dicendum esse Christum passibilem & mortalem in remedium peccati venisse; hoc tamen temerè dictum ac piarum aurium offensum non videtur vlla ratione posse tollerari; cum diuinæ scripturæ Patres & Concilia simpliciter asserant Dei filium propter nos à peccati seruitute redimendos, & Deo reconciliandos in assumpta nostra natura venisse. *Quarto* Sic arguo: Si decretum Incarnationis & Christi prædestinatio fuit in signo rationis ante peccati præscientiam, vno ex tribus modis fuisse necesse est; aut enim decretum seu prædestinatio fuit de Christo venturo in carne impassibili & immortalis, aut in carne passibili & mortali, aut in illo signo decretum fuit de sola Incarnationis substantia nihil pro-

» C tunc statuendo de circumstantijs, scilicet passibilitate aut impassibilitate, sed hæc referuando alteri diuinæ mentis decreto: at nullo dictorum modorum fieri potuit decretum Incarnationis & Christi prædestinatio ante peccati præscientiam; ergo decretum Incarnationis, & prædestinatio Christi non fuit in Deo, nisi peccato præuiso, ac proinde fuit in peccati remedium. Maior ex sufficienti constat diuisione. Minor quo ad singulas eius partes probatur. Et primo; Christum in illo signo non fuisse prædestinatum, vt veniret in carne impassibili & immortalis; Quia si Christus ante peccati præscientiam sic fuit à Deo prædestinatus, sequitur Christum etiam supposito peccato fuisse venturum in carne impassibili, probatur sequela; quia si non veniret in carne impassibili, hoc esset ex altera duarum causarum scilicet vel quia decretum non esset efficax, vel quia mutatum à Deo fuisset in posteriori signo rationis, in quo præuidit Adam peccaturum; vtrumque autem error est intolerabilis. Primum quidem contra Dei potentiam. Secundum autem contra eius immutabilitatem. Probatur illatio; quia secundum dictam opinionem Deus ante præscientiam originalis peccati constituerat absolute decreto, vt filius Dei carnem assumeret immortalem, sed peccato præuiso in alio signo rationis decreuit, vt iam non in carne impassibili sed in carne passibili veniret

» D

» E

» F

sicut de facto venit; hæc autem est manifesta mutatio diuini decreti, & per consequens actuum intellectus & voluntatis ad vnum actum decreti concurrentium. Secundò probatur secunda pars minoris, nimirum decretum illud in illo signo rationis esse non potuisse de Christo venturo in carne passibili. Primò; quia sequeretur peccato etiam non existente Christum fuisse venturum in carne passibili, quod esse falsum declarant scripturæ sacræ & Sanctorum dicta, quæ latè referunt hic expositores & Asturic. loco notato, & pag. 697. pro sua quinta Concl. Secundò; quia si Adam non peccasset, nec ipse nec eius posterius moriendi necessitatem incurrissent; ergo multò minus Christus nullo existente peccato venisset in carne passibili & morti subiecta. Tertia demum pars minoris, videlicet decretum illud esse non potuisse de sola & præcisâ Incarnationis substantia probatur primò. Prædestinatio pars est diuinæ providentiæ perfectissima, quæ singulares omnes rei prædestinatæ circumstantias attendit ac prædeterminat: at primum illud decretum secundum dictam opinionem fuit decretum prædestinationis Christi; igitur eo determinauit Deus, qualem Christum carnem esset habiturus, an scilicet passibilem vel impassibilem, quo loco, tempore & quibus alijs conditionibus & circumstantijs nobis esset à Deo mittendus. Et confirmatur; quia Christus venturus erat in mundum, ex vi decreti & prædestinationis; at Christus in mundum veniens necessariò debuit habere carnem determinatam indiuidualiter secundum esse substantiale, quantitatem & qualitates, modum veniendi per generationem, vel creationem, & secundum alias circumstantias; ergo etiam in decreto Incarnationis debuit horum omnium esse prædefinitio; alioquin Incarnatio secundum esse suum indiuiduale completum non esset à Deo prædefinita seu prædestinata: atque ita per accidens ac præter Dei prædestinantis intentionem Incarnationi Verbi conuenient omnia ad eius esse indiuiduale secundariò pertinentia. Quod asserere, nedum est absurdum, sed erroneum; igitur hæc simul cum Incarnationis substantia fuerunt à Deo prædefinita. Postremò vt eiusdem conclusionis veritas & sensus appareat euidentius sic argumentor: Quamuis, vt supra notauimus, plures sint rationes & causæ prædestinationis Christi ex parte rei prædestinatæ, scilicet Dei gloria & Christi gloria & hominis ac totius vniuersi perfectio & exaltatio: omnes tamen rationes & causæ motiue propter quas Christus fuit à Deo prædestinatus, fundamentum habuerunt in humani generis redemptione, aded vt omnia prædicta, scilicet gloria Dei & Christi &c. Deus intenderit per modum vnius integri & totalis effectus consequentis humani generis redemptionem Christi vita & morte comparatam; ergo si non peccasset homo, filius Dei ex vi decreti quod de facto fuit in Deo non veniret in mundum. Antecedens probatur ex verbis Apostoli ad Ephes. primo dicentis: *Qui prædestinauit nos in adoptionem filiorum per Iesum Christum in ipsum secundum propositum voluntatis sue in laudē gloriæ gratiæ sue, in qua gratificauit nos in dilecto filio suo, in quo habemus redemptionem per sanguinem eius remissionem peccatorum secundum diuitias gratiæ eius, quæ super abundant in nobis.* Quibus verbis Apostolus totam Christi prædestinationem cum eius causis & effectibus perspicue ac diligenter expressit: dicēs enim in laudē gloriæ gratiæ suę finem indicat nostræ prædestinationis in Christo, & per Christum & finē prædestinationis ipsius

A Christi, qui prædestinatus est, vt esset splendidissimum exemplar & caput omnium prædestinatorum; ideo autem non simpliciter dixit in laudē gloriæ eius, sed in laudē gloriæ gratiæ eius; quia gloria hæc debuit ex gratia redēptionis, veluti ex quadam radice & fonte promanare, quod explicās Apo. addit: *In qua gratificauit nos in dilecto filio suo, in quo habemus redēptionē per sanguinē eius &c.* Igitur rationes omnes & motiua prædicta pro vna perfecta & integra ratione, seu motiuo Incarnationis cum peccati remedio seu reparatione facta per Christum computanda sunt.

SEPTIMA CONC. Absque fundamento asseritur quòd, si Adam non peccasset, filius Dei ex vi alterius decreti nostram assumpsisset humanitatem. Hæc conclusio eisdem probatur sacrarum scripturarum oraculis & Sanctorum dictis, quibus præcedens conclusio probari consuevit. Loca diuinæ scripturæ & Sanctorum dicta collegerunt Asturicensis pag. 656. & Vasq. disp. 10. c. 4. & 5. Potest autem ex scripturis & Patribus sic breuiter probari conclusio: Diuinæ scripturæ & Sancti Patres absolute pronuntiant Christum ad nos à peccato redimendos in mundum venisse, & ex Patribus Nazianzenus, Ambrosius & Augustin. affirmant, nullam aliam Incarnationis dominicę causam extitisse, quàm redemptionem humani generis à peccato; igitur absque fundamento dicitur aliam Deo fuisse sufficientem causam veniendi in carne impassibili, si non peccasset homo: peccato verò supposito rationem veniendi in carne passibili fuisse naturæ nostræ reparationē, & hanc solā à scripturis & Doctoribus assignari. Cum enim Sancti Patres rationem illam, scilicet exaltationem humanæ naturæ & totius vniuersi perfectionem, quam isti per se sufficientem aduentus filij Dei causam esse contendunt, facile potuerint excogitare, & tamen absolute pronuntiant Dei filium vt Saluatorem in mundum venisse, & quidam ex eis præcipui dicant, nullam aliam Incarnationis filij Dei causam extitisse præter redēptionē hominis à peccato, vana prorsus esse conuincitur tam Schotistarū, quā Suarezij phantasia de causa prædicta Incarnationis à redemptione diuersa. Adde rationem D. Thomæ in hoc articulo pro prima sua Conclusionē. Eandem etiam veritatem confirmat S. D. in suo Commentario super prima ad Timoth. primo cap. Vbi exponens illa verba, *Christus venit in hunc mundum peccatores saluos facere*; ait *Deus ordinauit faciendā, secundum quod res ipsa faciendæ erant, & nescimus quid ordinasset, si non præsumisset peccatum.* Hæc ibi S. D. Quorum fundamentum est indifferentia seu libertas diuinæ voluntatis, quæ ad vtrumlibet oppositorum, scilicet ad assumendum nostram humanitatem, tam ex hypotesi quòd esset homo peccaturus, quàm si non esset peccaturus, potuit ab æterno pro sua libertate determinari, nec potuit Deus ipse ac proinde multò minus homo præuidere, ad quā partem, si non esset homo peccaturus, esset determinanda diuina voluntas; igitur absq; vllò fundamento docēt Suarez & alij, si Adā non peccasset, filiū Dei ex vi alterius decreti in assumpta nostra carne fuisse venturum.

E Sed qui sententiam tuentur oppositā, plures diuersis diuinarū scripturarum & Patrum adhibent glossas. Prima est: ea esse intelligenda, non de Incarnatione quo ad substantiā sed quo ad modum; quia scilicet propter redemptionem hominis à peccato facta est in carne passibili, quæ tamen si peccatum non esset fieret in carne impassibili. Secunda est, Christum venisse propter peccati.

Instantia
varie.

cati.

cati remissionem, tanquam propter finem principalem; sed nihilominus ex fine remoto fuisse venturum propter alios fines principales. *Tertia est*, ea testimonia esse intelligenda de Incarnatione, quantum ad executionem; quia de facto venit propter remissionem peccati, non autem quantum ad intentionem; quoniam ex vi decreti diuini veniret, etiam si peccatum non esset. *Vltima glossa est*, ea testimonia significare Incarnationis effectus fuisse peccati remedium, non verò finem illius, sicut etiam remissio venialium effectus est, non autem finis Incarnationis. *Sed harum nulla videtur planum diuinæ scripturæ & Patrum sensum exprimere & mentem eorum attingere.* Nam ex prima sequeretur verè dici posse Verbum non assumpsisse carnem propter peccati remissionem, cum neget ad eum finem fuisse factam, & solum dici posset Verbum carnem assumpsisse passibilem in remedium peccati; at consequens aduersatur diuinæ scripturæ & Symbolo Niceno absolute dicenti: *Qui propter nos homines, & propter nostram salutem descendit de Cælis, & incarnatus est*, &c. Deinde glossam hanc fallitatis convincunt eorum Patrum dicta, quæ solum peccati remedium causam Incarnationis extitisse pronuntiant. *Secunda* verò glossa rejicitur illis argumentis, quibus ostendimus fuisse plures Incarnationis fines totales. *Tertia* verò facile rejicitur; quia fuit idem motuum Incarnationis in intentione & in executione; ergo si fuit Incarnationis executioni mandata propter peccati remedium, etiam propter illud fuit intentata. Antecedens patet; quia nullus operatur, nisi propter finem intentum, & cum diuina scriptura nullum alium exprimat finem: Consequens est Dei Filium ob peccati remedium, vt solam causam principalem in mundum venisse. *Postremam* denique glossam excludunt eorum Sanctorum dicta, qui docent Christum non fuisse venturum, nisi propter peccati remedium: Hi verò sunt Aug. lib. 1. de peccat. mer. & remiss. c. 26. & Sermone de Verbis Apost. Leo Papa, Iren. & alij de quibus supra.

Quarta.

Ex His, quæ hucusque diximus, patet primò sententiam Caietani, quam etiam sequuntur Medina & Alvarez veram esse, & licet eam Caietanus non satis amplè proposuerit, eadem tamen est in rei veritate, cum hoc nostro dicendi modo latius explicato, à quo etiam parum aut nihil in substantia differre videntur illi dicendi modi, quibus Zumellus, Hierony. della Rua & Albertinus sententiam explicans D. Th.

Secundo patet præcipuum Scoti fundamentum esse falsum. *Primò*: Quia voluntas liberè amans aliqua media non infallibiliter prius aut magis amat id, quod melius est; sed id quod liberè eligit ad finem eo modo consequendum quo vult: at voluntas Dei ex amore naturali diuinæ bonitatis liberè amat & ordinat ad se omnes creaturas; ergo non infallibiliter amat prius vel magis id, quod secundum se melius est, alioquin elegisset aliud vniuersum perfectius isto, sed satis est si medium eligat, quod scit conducere ad suæ bonitatis manifestationem, quæ finis est à Deo intentus. *Secundo*: Quia Christus in carne passibili est obiectum nobilius quàm peccati remedium, & tamen ipse Scotus docet Deum prius & magis voluisse peccati remedium, quàm Christum in carne passibili, eo quod illum in carne passibili ordinauerit ad peccati remedium. *Tertiò*: Quia Scotus sentit Deum in eodem signo rationis voluisse simul Christum & omnes prædestinatos, & tamen Christus est obiectum nobilius ceteris;

ergo. *Quartò*: Quia natura Angelica est nobilior humana, & tamen secundum Scotum, natura humana prius & magis est à Deo volita, cum Incarnatio Christi secundum Scotum fuerit prius & magis à Deo volita, quàm omnis creatura: certum est autem Incarnationem neque esse, neque intelligi posse sine humanitate; ergo. *Denique* si verum esset illud fundamentum tot essent signa rationis priora & posteriora in cognitione Dei, quot sunt perfectionum creaturarum gradus; exempli gratia. Vellet Deus in primo signo perfectissimum prædestinatum; in secundo secundum, & sic de reliquis.

Tertiò patet in tribus errasse Vasq. *Primò* enim eius dictum falsum est, nam vt ait S. D. in 1. p. q. 23. art. 1. Beatitudo formalis scilicet visio Dei est finis hominum supernaturalis, in quem homines ordinantur & transmittuntur à Deo; igitur visio Dei causa finalis est hominis; ergo ad illum ordinatur homo quasi vt medium ad finem. Probatur hæc secunda consequentia: quoniam effectus causæ finalis sunt media vt media: Dixi autem, quasi vt medium; quia propriè & absolute loquendo homo respectu visionis præcisè sumptæ non est medium, sed subiectum & finis cui acquiritur visio, quamvis considerata visione, prout est finis quo Deum omnium finem attingimus & vnam cum eo constituit integram finis vltimi rationem, sit propriè & absolute finis hominis. *Secundo* probatur falsitas eiusdem dicti quoniam operatio finis est substantiæ operantis, vt ait S. D. in 1. p. q. 105. a. 5. & 3. cont. gent. c. 26. & alibi; igitur operatio quatenus finis est operantis, prius causalitate finali volita est, quàm subiectum, cuius est operatio, cum finis prius causalitate sit volitus, quàm quod est ad finem: Dixi quatenus finis est operantis; Quia comparando operationem præcisè sumptam ad operantem, ordinatur ad ipsum vt ad finem: Nam, vt ait S. D. in 3. cont. gent. c. 17. *Finis vltimus cuiuslibet facientis, in quantum est faciens, est ipsemet*, vt ibidem explicat eruditè Ferrariensis, & ante eum Cai. in 1. p. q. 44. a. 4. circa respons. ad 2. D. Thom. vbi nos dicta D. Th. quæ videtur opposita conciliamus. *Tertiò* probatur idem; quia homo est volitus propter ordinem vniuersi, & ipsum vniuersum est volitum propter ordinem gratiæ & gloriæ vt propter finem; ergo etiam homo est volitus propter illum vt finem. Prima pars antecedentis probatur; quia homo pars est vniuersi; partes autem sunt volitæ propter bonum totius; secunda verò pars probatur; quia inter vniuersum & ordinem gratiæ & gloriæ est æqualis ordo, iuxta illud Apost. Rom. 13. *Quæ à Deo sunt, ordinata sunt*: at ordo gratiæ & gloriæ non est propter ordinem naturalem vniuersi; ergo & eodè modo de homine possumus argumentari; nam inter hominem & gloriam est aliquis ordo, sed gloria non ordinatur ad hominem vt ad vltimū finem in suo ordine, ergo è contra homo ordinatur ad gloriam: Verum quidem est, hominem non esse à Deo volitum sine gloria volita, & è contra; non tamè ex hoc fit consequens, vt malè deducit Vasquez, gloriam non esse volitam prius causalitate finali quàm homo; ita scilicet vt homo non sit volitus propter illam; sicut eodè actu desidero gloriam mihi, & me ipsum volo in ordine ad gloriam vt ad finem; & tamè per illum actum attingo gloriam prius, quam me; quoniam actus ille cum sit virtutis Theologicæ, specificatur à fine, & obiectum primò specificans actum attingitur prius ab illo, & ratione illius attinguntur alia.

Secun-

Secundum etiam dictum reprobat S. Th. Cai. & alij Thomistæ in 1. p. q. 23. docentes, Deum prius ratione eligere hominem ad gloriam, & hanc volitionem causare virtualiter voluntatem dandi illi merita: nam, ut ait Apost. ad Ephes. 1. Elegit nos in ipso ante mundi constitutionem, ut essemus sancti & immaculati in conspectu eius in charitate. Quibus verbis significatur electione ad gloriam priorem esse voluntate dandi merita, quibus acquirimus perfectionem sanctitatis, de qua re legendus est Aug. lib. 1. ad Simplic. q. 2. & lib. 6. Hippogn.

Tertium etiam dictum manifestè deficit; quoniam electio mediij, ut sic necessariò debet esse effectus alicuius intentionis efficacia illius finis ad quem eligitur; omnis enim ea finis intentio est efficax, qua medium eligitur ad obtinendum finem intentum; igitur si Petri vocatio fuit per auxilium de se efficax ad conuersionem, necessè est in Deo præcessisse volitionem conuersionis efficacem; ex qua provenit auxilium efficax Petro collatum: Si autem vocatio & auxilium alicui à Deo collatum non sit efficax ad conuersionem, adhuc necessè est, ut ex aliqua procedat efficacia voluntate, non quidem iustificandi, sed alterius finis: ut exempli gratia seruandi prouidentiam generalis ordinis supernaturalis, aut ostendendi suam misericordiam &c. Ut explic. in 1. p. q. 22. a. 1.

Vltimum tandem dictum eiusdem expositoris non est vniuersaliter verum, nam et si causa sit propter suam operationem, non tamen est semper propter suum effectum: nam finis non est propter medium, quod est eius effectus, neque causa æquiuoca propter effectum ea imperfectiorem: non enim Angelus aut Cælum ab eo motum est propter Ranam aut Muscam; Verum est tamen dictum illud in causa naturali imperfectiore suo effectui; illam enim ordinat Deus & vult propter suum effectum; causam verò perfectiorem effectui vel æqualem vult Deus propter suam operationem, vel propter ipsam causam operantem, ut explicat Caiet. in 1. p. quest. 44. artic. 4. ad 2.

Quarò patet Capr. in dictis actibus ordinandis intentionis ordinem cum ordine executionis confudisse.

Quintò patet, quid veri falsiùe contineant alij modi dicendi, scilicet Valentia, Molina & Suarez, qui scientiam illam mediam iam ab omnibus verè sapientibus explosam loco scientiæ naturalis, aut etiam liberè commiscunt: Asturicèis autem non longè distat à sententia nostra.

Alia ad hanc materiã pertinentia, lege, si placeat, apud Asturic. Vasq. & Aluar. Hæc enim nostra sufficiunt instituto.

CONTRA 1. concl. arg. Mol. Ordo ille diuinorum actuum respectu ordinis naturæ gratiæ & vnionis hypostaticæ videtur apertè esse in fide periculosus; ergò. Antec. prob. Quia prius aut certe non posterius est Deum constituere, ut Christus, quatenus est homo, sit per Incarnationem, quam Christum esse prædestinatum ad tantam & tantam gloriam; ergò si ordo gratiæ & prædestinationis aliorum hominum antecederet in mète diuinam ordinem Incarnationis, Christus non fuisset primus prædestinatorum, sed omnes alij prædestinati essent ante illum, atque adeò prædestinatio non fuisset in illo & per illū, hoc est ex meritis illius: at hoc pugnat cū Sacra scriptura; ergò, probatur hæc minor; quoniã ad Ephes. 1. Paulus ait: Elegit nos in ipso ante mundi constitutionem, ut essemus sancti, & immaculati in con-

spectu eius in charitate, qui prædestinavit nos in adoptionem filiorum per Iesum Christum in ipsum. Nec solum (inquit) in Christo, & per Christum, id est ex meritis illius nos prædestinavit, sed etiam ad imaginem & similitudinem illius tanquam capitis atque exemplaris prædestinatorum, iuxta illud Rom. 8. Quos præsciuit, & prædestinavit conformes fieri imaginis filij sui, ut sit ipse primogenitus in multis fratribus. Confir. quoniam ex æternitate prædestinati sumus in laudem & honorem Christi capitis nostri & per gratiam & merita illius: at hoc fieri non potuit nisi vel prius vel certè simul incarnatio constitueretur; ergò ordo gratiæ & prædestinationis, & cognitio futurorum contingentium eiusdem ordinis præcedere non potuit in mente diuina ordinem & decretum vnionis hypostaticæ, cognitionemue Christi venturi. Resp. Ordines naturæ & gratiæ dupliciter posse considerari: Vno modo absolute & ita præcedunt secundum executionem, & secundum ordinem causæ materialis ordinem vnionis hypostaticæ: neq; ordo gratiæ sic sumptus à Christo, aut eius gratia vel prædestinatione dependet, nisi ut à fine: alio modo dicti ordines naturæ & gratiæ possunt considerari, ut reparati vel reparandi per Christum; & hoc modo priores sunt secundum ordinem intentionis Incarnatione Christi; posteriores autem secundum ordinem executionis, vel (& in idem redit) ad vnum rationis signum pertinent, quod tamen in duo potest distingui, ut ante diximus. Ad argumentū igitur negatur antecedens, ad eius probationem negatur consequentia: nam si de ordine gratiæ primo modo sumptæ sit sermo, gratia hominū præcedit in signo rationis secundum ordinem tantum causæ materialis Christi prædestinationem & decretum Incarnationis; si verò de ordine gratiæ loquamur in secundo sensu, prior est secundum intentionem decreto Incarnationis, vel simul cum eo in eodem signo rationis in duo distinguibili, modo superius explicato. Ut erit scitè Asturic. aduertit, nullum inconueniens est, ut id quod simpliciter est finis induat secundum aliquem modum rationem mediij respectu eius, quod absolute ordinatur ad ipsum ut ad finem: sic igitur in proposito, licet Christus in statu glorioso & simpliciter sit finis humanæ redemptionis, ac perinde Christi prædestinatio simpliciter & absolute sit prior gratia redemptionis, & aliorum hominū prædestinatione in genere causæ finalis, Christus tamē in statu humilitatis, & eius prædestinatio secundū tale statum rationem induit mediij respectu redemptionis humanæ.

CONTRA eandem conclusionem argumentatur Suarez, & alij quidam recentiores. Primo. Mors prædestinati ad ordinem naturæ spectat, & tamē præscientia illius mortis nō antecedit in Deo electionem talis hominis ad gratiã & gloriam; ergò. Probatur antecedens; quia talis mors cum talibus circumstantijs est effectus prædestinationis. Secundo peccatum crucifigentium Christum pertinet ad ordinem naturæ, ut ait Caietanus; at nullus intelliget Deum antea præuidisse peccatum crucifigentium Christum; quàm Christum ipsum prædestinauerit; ergò. Tertio. Peccatū Adæ est de ordinatio à fine supernaturali; ergò nō potuit præscientia talis peccati præcedere voluntatē seu præscientiam gratiæ. Quarto. Quamuis ordo naturæ supponatur ordini gratiæ per modum subiecti & fundamenti, non tamē quicquid pertinet ad ordinem naturæ connexionem aliquam habet cum ordine gratiæ, neque è contra; ergò nulla est ra-

Set.

Contra eandem obiect. Suarez.

2. Caietanus.

3.

4.

Argumenta & solutio- nes. Cui. i. cõl. Obijcit Molina.

est ratio ob quam omnia, quæ pertinent ad ordinem naturæ, dicantur priora in cognitione, quam ea quæ pertinent ad ordinem gratiæ. Probatur consequentia: quia seclusa connexion & dependentia ipsarum rerum inter se, nullum est fundamentum huius ordinis: Et idem est de ordine naturæ & gratiæ respectu vnionis hypostaticæ. *Quintò* confundit Caietanus ordinem executionis cum ordine intentionis, qui sunt valde diuersi, & quod est prius in vno, potest esse posterius in altero; ergo licet in executione natura supponatur gratiæ, tamen in intentione non est necesse; ergo non est necesse ante electionem ad gloriam supponi præscientiam hominis prædestinati, vt iam producti in esse naturæ: sicut in Christi humanitate non necesse est intelligere illam fuisse ante præuisionem vt existentem in esse naturæ, quam prædestinatam ad vnionem hypostaticam, sed potius è contrariò, & similiter electio ad gloriam prior est per modum intentionis, merita verò sunt executione priora. *Sextò*: licet respectu scientiæ simplicis intelligentiæ, quæ omnino necessaria est, natura supponatur gratiæ saltem respectu eiusdem, quia est subiectum eius; tamen respectu liberè voluntatis & respectu scientiæ futurorum hoc non est necessarium; ergo. Probatur antecedens; Quia potuit Deus, priusquam rem aliquam naturalem futuram esse præsciret, liberè velle gratiam & gloriam producere, & propterea velle creare res secundum esse naturale, vt in eo possit fundari esse gratiæ & gloriæ, quod Deus per se primò voluit ordine intentionis: vel certè, quamuis Deus non velit gratiam & gloriam, nisi volendo simul personas gratiæ & gloriæ capaces; & ideo simul videatur velle ordinem naturæ propter ordinem gratiæ & gloriæ: non est tamen necesse, vt in aliquo signo intelligatur velle naturam per se & absolute priusquam velit illam in ordine ad gratiam & gloriam obtinendam, sed simul vult illam propter hunc finem; Et licet in genere causæ materialis possit dici natura prior gratia, tamen in genere causæ finalis gratia & gloria, est simpliciter prior; Et ideo non oportet, vt ante voluntatem dandi gratiam & gloriam supponatur præscientia rei secundum esse naturæ loquendo de scientia visionis, quæ supponit voluntatem. *Resp.* Has omnes obiectiones ex vna eademque radice pullulare, nimirum ex imperfecta vel potius falsa intelligentia doctrinæ Caietani, cuius explicatio supra posita non solum hæc, quæ modo retulimus ex Suarezio, sed etiam alia quædam similia recentiorum diluit argumenta: Sed operæpretium erit singulorum solutiones breuiter indicare. *Ad primum* Itaque dico mortem secundum se, & vt ad ordinem naturæ pertinet, esse priorem in genere causæ materialis prædestinatione; & ideo præscientiam mortis Petri sic sumptæ esse priorem secundum signum rationis eius electione & prædestinatione, quamuis in genere causæ finalis sit electione posterior. *Ad secundum* dico peccatum crucifigentium Christum, quatenus formaliter ad ordinem naturæ & gratiæ pertinet, esse præuisionem à Deo ante Christi prædestinationem in genere causæ materialis, quamuis vt contra & circa personam Christi commissum præsupponat Incarnationis mysterium: sed hæc consideratio materialis est, & accidentaliter respectu illius peccati per se & formaliter sumpti, & vt Christi redemptione tollendi, vt supra diximus. *Ad tertium* dico peccatum Adæ, vt est contra ordinem naturæ, esse priorem præscientia gratiæ. *Ad quartum* respon-

detur: Quicquid pertinet ad ordinem naturæ vt sic, esse prius eo quod pertinet ad ordinem gratiæ vt sic, quamuis materialiter & per accidens dicti ordines sint permixti, & quia quod singulis per se & formaliter cōuenit, de illis verè & simpliciter dicitur; ideo verè & absolute dicimus, omnia & singula peccata esse priora in præscientia Dei ijs omnibus & singulis, quæ pertinent ad ordinem gratiæ, & illis quæ ad vnionem attinēt hypostaticam. *Ad quintum* negatur antecedens, vt patet ex supra notatis de mente Cai. Ad id autē, quod ait de Christi humanitate & de gratia & gloria animæ illius, dico Christi humanitatem prius fuisse præuisionem scientia approbationis, vt materiam Incarnationis Diuini Verbi: deinde prius etiam in genere causæ materialis esse visam in esse naturæ, quam vt vnitam & existentem existentia Verbi: sicut in rebus naturalibus à Deo creatis prius in genere causæ materialis præuisionem fuit à Deo materia secundum suum esse materiale, priusquā vt existēs existentia formæ, secundum quam existentiam materia posterior est forma in genere causæ formalis, & posterius ea præuidetur. Quamuis enim materia videri non possit à Deo scientia visionis nisi sit existens & vt existens sit posterior forma, dicitur tamen prius quam forma à Deo videri, quatenus secundum genus suæ causalitatis in actu exercito, vt prior forma concurrat ad compositi, constitutionem: sic igitur humanitas Christi, quamuis vt existens sit vnione posterior quasi in genere causæ formalis: Quatenus tamen in Incarnationis mysterio materiale exercet causalitatem personam Christi compositam constituendo, vnionem præcedit & ante eam intelligitur à Deo præuisionem: gratia verò & gloria animæ Christi, cum respectu vnionis sit medium congruentiæ, vt ait S. D. in 3. dist. 2. q. 2. a. 2. intelligitur secundum genus causæ materialis seu dispositiue prior ipsa vnione; quamuis ex ipsa vnione veluti ex principio quodammodo formali causetur, & secundum hoc genus causæ sit ea posterior, sicut patet de vltimis dispositionibus ad formam ignis, quæ formam ignis præcedunt in genere causæ materialis; cum tamen ad eam consequantur vt ex principio formali, & ea sint posteriores in genere causæ formalis. De qua re videndus est S. D. loco notato; non enim ea doctrina discordat ab illa, quam idem S. Doct. tradit infra q. 6. a. vlt. sed eadem omnino, vt patet vtriusque loci dicta cōferenti; sed de hoc infra. *Ad sextum* dico, per illud confirmari nostram primam & secundam conclusionem; quia secundum ordinem executionis, qui secundum genus & ordinem causæ materialis & efficientis attenditur, præcedit in Dei voluntate & præscientia approbationis & visionis ordo naturæ ordinem gratiæ & gloriæ; quamuis secundum ordinem intentionis, qui secundum genus causæ finalis attenditur, hi sunt priores in voluntate & scientia approbationis, ille verò posterior.

Et ex his ruunt etiam argumenta Asturici in dicta q. 6. pagina 665. & Valq. disp. 10. c. 1. Zumel. in dicta disp. 4. & Radæ in allegato a. 3. & Alber. pag. 721 Vbi scito quod quamuis ordinatio naturæ gratiæ gloriæ & vnionis hypostaticæ ex diuina pendeat voluntate: hi tamen ordines in sua natura sic à Deo sunt instituti, vt vltimus supponat medium, & medius supponat primum; & ideo in Dei præscientia voluntatis eius decretum consequēte primò secundum ordinem causæ materialis & executionis præuidetur ordo

naturæ;

naturæ; deinde ordo gratiæ & gloriæ & tandem ordo vnionis hypostaticæ.

Vsq. obie.
cōt. 2. cōcl.
CONTRA 2. concl. arg. Vsq. in fine dicti c. 1. intendens probare, Christi Incarnationem non fuisse priorem in genere causæ finalis redemptionis nostræ *Primò*: Quia Incarnatio relata ad redemptionem non potuit habere rationem finis cuius gratia; ergo non potuit in genere causæ finalis prius prædefiniri aut amari: & licet aliquo modo habuerit rationem finis cui, tamen id non satis est vt dicamus prius fuisse prædefinitam aut amatam. *Resp.* falsum esse antec. Christus enim sub statu humilitatis consideratus, quatenus scilicet carnem habuit passibilem & mortalem & formam serui referentem, rationem habuit medijs respectu nostræ redemptionis; at in statu glorioso contemplatus, quatenus scilicet Deus exaltauit illum, & donauit illi nomen, quod est super omne nomen, &c. rationem habet finis respectu nostræ reparationis & exaltationis; vt apertè significat Concilium Trid. sess. 6. c. 7. dicens, finalem nostræ iustificationis causam esse gloriam Dei & Christi, idest Christum glorificatum & exaltatum. Et quia status exaltationis & gloriæ Christo proprius est ac veluti connaturalis: status autem humilitatis & passibilitatis ex diuina tantum illi conuenit dispensatione, vt nostræ scilicet redemptionis effectum congruè posset operari; idè simpliciter asserendum est Incarnationem finem esse redemptionis humanæ, medijs verò rationem habere tantum secundum quid; vt eleganter explicat Asturic. in 12. allegata q. 6. pag. 633. sicut autem ex Deo & eius gloria vnus constituitur integer finis, cuius gratia facta est Incarnatio, ita ex Christo & eius gloria vnus integratur finis gratia cuius facta est iustificatio & redemptio nostra: quod sanè sufficit vt Christus & eius Incarnatio secundum ordinem intentionis prior dici verè possit nostræ redemptione.

Obiectio 2. *Secundò*. Si prius in genere causæ finalis Incarnatio à Deo prædefinita fuisset, sine dubio prædefinita quoque esset prius prioritate consequentiæ, ita vt sine redemptione, quæ esset posterior in eo genere causæ, nihilominus fuisset; at consequens est falsum; igitur & antecedens: Consequens verò prob. quoniam vt dicamus Incarnationem sine redemptione futuram non fuisse, oporteret Incarnationem aliquo modo secundum se connexam esse redemptioni: at si Christi Incarnatio prædefinita fuit prius in genere causæ finalis, nullam habuit omnino connexionem cum redemptione; ergo: Probatur minor: Nam vt id quod est prius in genere causæ finalis, sit simul subsistendi consequentiæ cū aliquo medio; ita vt medio sublato tollatur finis, hoc est, si nō sit futurum medium, ex vi eiusdem prædefinitionis non sit futurus finis; oportet medium vnicum esse, aut saltem necessarium ad finis consecutionem: at redemptio generis humani non est vnicum & necessarium medium ad Incarnationem; ergo, hoc ipso (inquit) quod ex sententia aduersariorum Incarnatio fuit prædefinita per modum finis ante redemptionem, sequitur fuisse quoque non solū prius ipsa redemptione prædefinita in genere causæ finalis, sed etiā subsistendi consequentiæ. Maior probatur: quia sic medium virtute prædefinitur in ipso fine; ac proinde prædefinito finis alligata est prædefinitioni medijs, vt si medijs nō sit futurum, nō sit futurus finis, & qui cessat ab electione talis medijs, cessat etiam cessat ab intensione finis; Minor verò probatur, quia Incarnatio secundum se, id est

Naz. in D. Thom. 3. Partem.

A non in carne passibili, immò etiam in carne passibili rectè posset esse sine peccato. *Resp.* fal am esse conditionalem assumptam pro maiori siue sequelam maioris. Ad probationem negatur maior vt iacet; nimirum loquendo de connexionione secundum se: satis enim est si connexionem habeat ex libero & infallibili diuinæ voluntatis decreto: & in hoc sensu negatur minor: ad cuius probationem dico redemptionem à peccato esse vnicum medium, non ex sui natura sed ex libero diuinæ voluntatis decreto respectu Incarnationis; non tamen necessarium nisi ex suppositione decreti iam facti: Neque est necesse vt tale medium virtute prædefiniatur in ipso fine, sed satis est, si agens pro sua voluntate non velit finem absq; connexionione cū tali medio, siue potius cum tali materia à qua, vt ita volitus dependet modo superius explicato.

B *Tertio*, probat dicta Caiet. secum non constare: quia si prius fuit præuisum peccatum Adæ, immò peccata omnia, quæ prædestinaretur Christus, sequitur etiam redemptionem nostram volitam fuisse à Deo simplici voluntate, antequàm prædestinaretur Christus; ac proinde Christum non fuisse prædestinatum prius in genere causæ finalis, quàm esset volita nostra redemptio, sed potius è contra, quod negat Caiet. Consequ. probatur: Quia iam erat præuisa occasio redemptionis; ergo. *Respondetur* nullam esse Consequ. ad probationem, negatur illatio: quia redemptionis occasio non fuit præuisa prius, nisi in genere causæ materialis.

C *CONTRA easdem duas Concl.* argumentatur Asturic. Inter tres illos diuinæ communicationis ordines non reperitur formalis habitudo & ordinatio, sed implicita tantum & virtualis neque necessaria dependentia vnus ordinis ab alio in ordine ad finem per se primò intetum à Deo, scilicet manifestationem bonitatis diuinæ; ergo rationabiliter asseritur quòd in illo primo decreto, quod fuit immediatum cognitioni speculatiuæ, qua Deus nouit tres hos communicationis modos inter se independentes, & quòd quilibet eorum per se appetibilis est, absque alterius adiutorio & consortio nulla facta fuit comparatio, & relatio vnus ordinis ad alium, secundum habitudinem medijs ad finem, sed per modum vnus integræ & totalis communicationis decreuit Deus seipsum triplici illo modo communicare. *Respond. primò*, nullam esse consequentiā; quia licet quilibet ex dictis modis potuerit à Deo immediatè acceptari in ordine ad finem principalem, qui est manifestatio diuinæ bonitatis; Deus tamè iudicio sapiētiae suæ & beneplacito suæ voluntatis tres illos ordines non immediatè, sed cum ordine vnus ad alterum, tanquàm ad finem acceptauit modo superius explicato. *Secundò dico*, ordinem gratiæ & vnionis hypostaticæ necessariò dependere ab ordine naturæ, tanquàm à materia necessariò præsupposita; aded vt neuter illorum sine hoc possit existere; quamuis hic ad sui existentiam illis non indigeat.

E *CONTRA tertiam concl.* produci potest hoc argu. Prioritas causæ materialis sufficit ad veritatem huius propositionis; peccatum præuisum fuit ante prædestinationem; ergo prioritas causæ finalis sufficit ad veritatem huius propositionis absolute prolata, videlicet: Christus prædestinatus est ante præscientiam peccati. *Respond.* nullam esse consequentiā; quia licet prædestinatio Christi fuerit prior simpliciter in genere causæ finalis, peccatum tamè vt excludendum

L

præ-

præuisum fuit per modum materiæ circa quam, & ipsum etiam remedium peccati præuisum fuit pro modum finis intenti & præordinati, in quæ prædestinatio Christi secundum statum humilitatis fuit ordinata; & ideo non potest absolute concedi, Christum fuisse prædestinatum ante peccati præscientiam.

Contra eandem obijcit Molinaprimo.

2.

3.

Sol.

Obi. contra eandem primo Rada 2° Secus.

Sol.

Obijcit. 2.

Solus.

Obi. 1. cor. 6. goncio

Contra eandem concl. argum. Mol. Primò: quia per ordinem gratiæ & diuinæ prædestinationis impediuntur multa peccata; ergò ante ordinem gratiæ constitutum non præcognoscit Deus, quæ peccata sint futura. Secundo; quia præuisio peccati originalis supponit præuisionem iustitiæ originalis & gratiæ Adamo & posterorū collatæ: Tertio; quia peccata Adam & posterorū non prius præuisa sunt futura absolute, quam permittere ea decerneret; sed ea non aliter permittere constituit, quam ex aternitate statueret nō conferre maiora auxilia gratiæ, quam re ipsa cōferat; ergò non prius ex aternitate conspexit, quæ peccata essent absolute futura, quam ordinem gratiæ ex eadem aternitate constitueret.

Respond. hæc argumenta vnica dilui responsione probant enim ante constitutum ordinem gratiæ non fuisse à Deo præuisa peccata, quatenus opponuntur ordini gratiæ; nos autem dicimus ea fuisse præuisa, quatenus opponuntur, vt priuationes ordini naturæ, & sic ad ipsum pertinent. Alia eiusdem authoris argumenta facilliora, quorum solutio patet ex dictis, omittimus.

Contra eandem concl. argum. Rada cum Scoto. Primò. Christus est primò volitus & amatus inter omnia entia creata tanquam earum proximus finis; ergò eius Incarnatio fuit prius volita & amata, quam omnia entia in esse naturæ & gratiæ; ergò volita fuit ante peccati præuisionem. Probatur hæc secunda consequentia: Quia prius fuit volitus Adam & præuisus, quam eius peccatum & Christus fuit volitus & amatus, priusquam Adamus: quod autem est prius priore est prius posteriore: sed Christus est prædestinatus, priusquam volitus Adam in esse naturæ, & prius fuit volitus Adam & visus in eodem esse quam præuisum eius peccatum; ergò prius fuit volita Incarnatio Christi, quam præuisum peccatū originale. Respond. hoc argum. probari Incarnationē Christi prius fuisse volitam in genere causæ finalis & secundum ordinem intentionis, quam sit volita permissio peccati, & quam sit præuisum peccatum; secundum tamen ordinem executionis prius fuit volita permissio peccati, & præuisum peccatum, quam volita sit Incarnatio Verbi. Secundo dico Christi Incarnationem fuisse quidem prius volitam prioritate finis & intentionis, non tamen sine ordine ad remedium peccati. Tertio dico, eandem Incarnationem fuisse volibilem etiam sine ordine ad remedium peccati, nec tamen ideo fuisse sine tali ordine volitam.

Secundo: Incarnatio Verbi non est volita occasione peccati, sed propter se ipsam seu quia est aptissimum opus ad communicandum & manifestandum diuinam bonitatem; ergò prius fuit volita, quam peccatum præuisum, quod occasionaliter fuit inductum. Resp. falsum esse antec. volita enim à Deo fuit Incarnatio non propter se ipsam præcisè, sed in remediū peccati, & ideo non nisi ex occasione peccati.

Alia eiusdem authoris argumenta facillè soluntur ex dictis.

CONTRA quintam conclusionem sunt argumenta Suar. quæ refert & soluit Vasq. diff. 10. c. 7. & 8.

CONTRA sextam concl. tres militant argum.

A classes. Prima ex diuinis scripturis Secunda ex Patribus. Tertia ex ratione siue ex principijs Theologicis propriè vel ministerialiter: Quæ omnia argumentorum genera latè referūt, ac soluunt Val. puncto 7. Alturic. in alleg. q. 6. pag. 639. & seq. Vasq. diff. 10. c. 2. Albert. pag. 716. & alij. Antiquiores verò solas fere producunt & soluunt Scoti rationes vt Capr. in 3. diff. 7. q. vnica. Caiet. & Med. super hoc 2. Et Ferrar. in 4. con. gen. cap. 55. longè post medium. Nos hic ea duntaxat argumenta proferemus, quorum responsiones habet difficultates à recentioribus excitatas; quibus tamen diluendis antiquæ responsiones & iacta superius fundamenta sufficiunt.

Arguit igitur Rada primò. Decretum de Incarnatione non includit necessariam connexionem cum peccato futuro, nec dependentiam ab illo; ergò etiam peccato non existente Deus fieret homo. Conseq. est euidens: Antecedens probatur: quia prima ratio, quæ diuinam voluntatem mouit ad volendam Incarnationem, fuit excellentia ipsius mysterij, & bona quæ ipsum per se consequuntur absque necessitate, vel remedio peccati; ergò primaria ratio motiua voluntatis circa Incarnationem absq; peccato manet, & sic nullam connexionem habet peccatum cum Incarnatione in se. Probetur hæc consequentia; quia si Deus Incarnationem propter se voluit, & vltimatè ad manifestationem suæ potentiae & bonitatis; ergò, ad hunc finem consequendum, peccatum non fuit necessarium. Probatur hæc illatio; quia finis ille absq; eo potest obtineri per vniuersi creationem & Incarnationē Verbi &c. Et potest confirmari hoc argumentum ex Suar. quoniam Incarnatio Christi facta fuit propter plures fines totales diuersos ab hominū redemptione; ergò etiam si non esset futura redemptio, foret Incarnatio: Consequentia patet; quia voluntas volens bonum aliquod propter plures fines principales & totales, deficiente eorum vno voluntas eandem rem amabit propter alios: exempli gratia, Christus venit in remediū peccati originalis & actualium tanquam propter diuersos fines totales; & ideo si non essent actualia, veniret propter solum originale; & quia diuersa Christi merita erant motiua sufficientia ad præmium aliquod obtinendum à Deo, ideo vno opere deficiente Deus idem præmium propter reliqua Christo restitueret; igitur eadem ratione, si Christi Incarnatio volita est ob peccati remedium & alios fines totales, erit etiam à Deo volita non existente peccati remedio: quod autem Incarnatio fuerit à Deo volita propter plures fines totales, probatur: quia fuit volita propter se, cum sit maius bonum quam Angeli, qui sunt voliti propter se. Secundo fuit volita propter nostrā sanctitatē, & vt à Deo beatitudinē habeamus, & omne bonū & vt gratia & gloria Dei magis manifestetur, vt dicitur: 1. Cor. 1. & 2. & ad Ephes. 1. Tertio fuit volita, vt Christus esset caput hominum & Angelorum, & maxime exaltaret humanitatem, vt dicitur ad Coloss. 1. Quarto volita fuit ad maiorem manifestationem attributorum Dei, scilicet iustitiæ, misericordiae, omnipotentiae, magnificentiae &c. scilicet vt Deus se creaturæ communicaret summo modo possibili, & vt integraret vniuersum ex omnibus gradibus rerū scilicet naturæ, gratiæ & vniionis hypostaticæ. Quod autē hi fines fuerint totales respectu diuinæ voluntatis probatur primò: Nā illi de se sunt sufficientes, vt

Prima probatio.

quili-

Secunda probatio.

conf.

Sol.

Ad conf.

quilibet eorum moueat diuinam voluntatem; ergo credendum est, Deum qui voluit Incarnationem propter omnes illos fines, voluisse illam propter illos iuxta naturam illorum, scilicet vt propter fines totales. *Secundo idem probatur*; nam D. Th. 2. 2. q. 2. a. 7. ait, Adam ante peccatum cognouisse Incarnationem Christi, vt ordinabatur ad consumationem gloriae; si autem hic finis de se non esset sufficiens, & totalis finis Incarnationis, cum sit homini naturale, cognito effectu non quiescere, donec cognoscat causam, non potuisset animus Adae cognita Incarnatione non quiescere, donec causam eius totalem cognouisset, quae secundum D. Th. est solum peccati remedium, atque ita sui peccati praescientiam habuisset, quod negat Aug. lib. 11. de Genes. ad lit. c. 18. vel remaneret semper inquietus quod illius status perfectioni minimè congruit. Et confirmatur: quoniam Aug. in lib. de Spiritu, & Anima, c. 9. Et in Manuali, c. 16. & Ansel. in Epist. ad Hebr. c. 2. & Bernar. in serm. 1. aduentus, & serm. 17. in Cantico. docent, Verbum fuisse Incarnatum, vt homo secundum animam & corpus satiaretur & beatificaretur, & Cyrill. lib. 5. Theauri, cap. 8. in fine ait, Verbum carnem factum fuisse vt nos sanctificaret, & si fortè peccaremus in ipso renouaremur: quibus verbis significat remedium peccati non fuisse solum finem Incarnationis, sed etiam finem illius fuisse nostram sanctificationem ante peccatum. *Resp.* decretum Incarnationis dupliciter posse considerari: Vno modo secundum se & quatenus potest à Deo elici seu formari, & ita certum est, illud nullam habere necessariam connexionem, cum peccato tollendo suè cum remedio peccati; quia potuit Deus pro sua libertate velle, ac decernere mysterium Incarnationis absque ordine ad peccati remedium. *Alio modo* considerari potest decretum Incarnationis, prout à Deo fit suè vt iam à Deo factum est ex omnibus illis motiui & occasionibus, quas Deus per diuinas scripturas Ecclesiae reuelauit, & ita cum remedio peccati connexionem habet necessariam ex hypotesi determinationis diuinæ voluntatis volentis Incarnationem, tantum ex occasione peccati, & propter redemptionem humanæ naturæ: licet enim eandem Incarnationem Deus vulerit propter suam potentiam & bonitatem manifestandam, tantum propter finem principalem: hæc tamen non fuit sola neque adæquata & totalis causa motiua diuinæ voluntatis, sed partialis & inadæquata. *Ad arg. igitur in forma resp.* si in antec. sermo sit de decreto Incarnationis primo modo sumpto, negatur consequentia; quia potest Deus pro sua voluntate decretum Incarnationis elicere cum tali connexionem, nec velle Incarnationem, nisi sit etiam in peccati remedium: Si verò in antecedente sumatur Incarnationis decretum secundò modo, dico falsum esse antecedens, loquendo de connexionem necessariam ex hypotesi determinationis diuinæ voluntatis. Ad probandum, eam procedere de necessitate absoluta, & de connexionem decreti Primo modo sumpti, non autem secundo modo considerati. Vel breuius dicas, nullam esse consequentiam argumenti; quoniam ad hoc vt Incarnatio non fiat nisi existente peccato, non requiritur necessitas absoluta connexionis decreti cum remedio peccati, sed sufficit liberè volitam esse à Deo talem connexionem, qua volitione posita, iam habet illa connexio necessitatem suppositionis.

Ad confir. negatur antecedens iam enim

A ostendimus conclusionem, scilicet Incarnationem aut eius volitionem plures non habere fines totales: *ad primam probationem responder* Sanctus D. hic ad primum omnes illos fines propter remedium peccati fuisse volitos: Nam etsi absque illo propter suam bonitatem essent volibiles; Deus tamen illos pro sua libertate non voluit, nisi in ordine ad peccati nostri remedium ex perfecta iustitia, vt ad finem cui: Quia tale remedium non potuit adhiberi sine Incarnatione, vt ostendimus articulo secundo: Incarnatio verò includit omnia bona in argumento enumerata: Quauis igitur singula illa bona sufficerent, vt Deus ratione eorum velle posset vñionem Verbi cum humanitate; Deus tamen ex amore quo nos liberè diligebat, voluit ea bona tantum vt coniuncta peccati nostri remedio, & ad illud ordinata, vt ad finem cui, quem volendo voluit etiam ea bona. Quemadmodum enim Christus sua omnia miracula ad hominum vtilitatem destinauit, excepta illa solemnī infantium acclamatione: *O sanna filio David, benedictus qui venit in nomine Domini*, vt ait Chrysostomus: Cum tamen posset optimè Christus alijs miraculis circa res alias suam declarare Diuinitatem, sic in re proposita fines omnes prædictos, quorum singuli poterant per Incarnationem intendi tanquam totales & sufficientes Deus ex amore hominum ordinauit ad peccati remedium, vt ad finem cui, & nullum illorum voluit prius subsistendi consequentia quam peccati remedium; quia nullum illorum voluit fine tali remedio: *Ad secundam probationem* eodem modo respondetur finem illum habere sufficientem bonitatem, vt esse possit causa totalis, qui tamen de facto non fuit volitus vt totalis; quia non sine remedio peccati: quod sufficit vt animus Adae quiesceret: non enim Propheta semper cognoscit omnes fines & causas totales etiam particularum rerum reuelatarum; Nam vt patet Genes. 37. Deus exaltationem Iosepho reuelauit, cui tamen causas efficientes & finales minimè reuelauit; dependebat enim à fratrum venditione, ab accusatione Dominae, à somnijs Pharaonis, & ordinabatur ad paternæ domus sustentationem & fidei prædicationem in Aegypto; quorum tamen nullam Ioseph diuina reuelatione cognouit. *Ad confir. dico* sanctos illos Patres loqui de homine redempto per Christum, & affirmare Christum venisse vt hominem, quæ redemerat in corpore & anima satiaret; hoc autem supponit illum venisse in peccati remedium: Cyrillus autem solum intendit gratiam per Christum collatam esse copiosam ad renouandos nos, quantumuis pluries per præuaricationem excidamus ab illa.

Secundo. Vt plura simul argumenta Scoti Radæ & aliorum complectamur, sit argumentum. Ex Conclusionem sequuntur sex magna inconuenientia; igitur non est tenenda. Antecedens probatur; Nam primum inconueniens est animam Christi gaudere de peccato Adæ, cum illius occasione fuerit prædestinata Consequens est absurdum; ergo. Consequentia probatur: quoniam Anselmus libro primo Cur Deus homo, capitulo decimo octauo, ait: Homines non beatificari solum propter implendas ruinas Angelorum: quia alias animæ beatæ gauderent de eorum ruina, cuius occasione ipsæ beatificarentur; ergo idem posset contingere animæ Christi, si fuisset prædestinata occasione peccati Adæ.

Secundum est; quia sequeretur animam

L 2

Chri-

Ad 1. prob.

Ad 2. prob.

Ad conf.

Secunda ob.

Christi gratias nobis agere debere, eo quod A propter nos ad beatitudinem absque meritis esset producta & vnita Deo, & nos essemus ea præstantiores ac priores in intentione diuina: Consequens autem hoc non est admittendum; ergo. Sequela probatur: Quia Cyrillus lib. quinto The-sauri, capitulo 3. contra quosdam hæreticos asserentes, Verbum diuinum fuisse à Deo productum, vt ipsum produceret creaturas, infert ex illa opinione sequi prædicta inconuenientia; quia tunc (inquit) filius esset productus propter creaturas, ac proinde deberet illis gratias agere, quod propter eas esset productus, & tunc essent creaturæ prius à Deo volitæ & filio præstantiores; quia finis propter quem est prior & præstantior: at idem fiet argumentum, si Verbi Incarnatio propter nos, id est in peccati nostri remedium est à Deo volita; ergo. Tertium est; quoniam ex conclusione sequitur Adam & ceteros homines prius, quam Christus, fuisse prædestinatos: Consequens autem falsum est: quia prædestinatio Christi causa est & exemplar nostræ prædestinationis, vt ait Augustinus; ergo: Probatur consequentia; quia si Christus est prædestinatus in peccati nostri remedium, ante Christi prædestinationem supponeretur in Deo voluntas efficax & absoluta liberandi nos à peccato; at hoc pertinet ad effectus nostræ prædestinationis, per quam nobis omnia beneficia præparantur, per quæ nobis à Deo paratam consequimur beatitudinem. Quartum est ex Irenæo libro 7. capitulo 33. quoniam ex conclusione consequens fieret, Deum ex amore minoris boni, scilicet nostri remedij, maius bonum amasse scilicet Incarnationem filij, cum eam voluerit vt nos à peccatis absolueret, alias eam minimè voliturus: Consequens autem repugnat recto amoris ordini, secundum quem minora bona propter maiora diliguntur. Quintum est: quoniam alias Incarnatio Christi non esset per se intenta ex primaria intentione Dei, sed per accidens & occasionaliter ex secundaria intentione Dei; ac consequens non est asserendum; ergo: sequela probatur dupliciter. Primò; quia testè Damasc. lib. 7. de Fide, capitulo 29. propositum corripiendi aliquem non est de prima intentione Dei; quia supponit peccatum quod oritur ex nobis, & Deus non ex se sed propter peccatum ortum ex nobis vult nos corripere vt pœniteamus; & ideò Cyrill. lib. 3. ad Reginas c. de eo quod Christus est sanctificatus, dixit; Deum ex prima intentione non fecisse medicinam, scilicet corporalem vel spiritualement; quia infirmitas, quæ supponitur ad medicinam, est ex vitio Diaboli: at similiter si Deus solum propter peccati remedium voluit Incarnationem; non eam ex se ipso voluit, sed supposita ex nobis occasione peccati; ergo. Secundò probatur eadem consequentia; quia si Deus ex se & ex prima intentione vellet Incarnationem in remedium peccati, non tantum vellet permissionem peccati, sed etiam ex se ipso vellet ipsum peccatum, vt materiam tollendam per Incarnationem; nam qui ex se vult aliquid, necessariò etiam ex se vult ea, quæ per se sunt necessaria ad obiectum volitum assequendum; sed ad remedium peccati præteriti per se est necessarium præcessisse peccatum; ergo. Minor verò principalis probatur Primò: quia Incarnatio est supremum bonum inter omnia creata; ergo debet esse intentum à Deo propter se. Secundò probatur ex Ruperto: quia alias peccatum Adæ esset necessarium ad supremum bonum vniuersi, scilicet Incarna-

tionem, quod non est dicendum. Et confir-matur ac declaratur hoc; quia S. Doct. in 1. p. quest. 89. art. 1. probat, in statu innocentie fuisse futuram hominum generationem, alioquin (inquit) ad hoc bonum, quod est hominum multiplicatio, peccatum fuisset necessarium, quod est absurdum; ergo absurdus est asserere peccatum Adæ fuisse necessarium, vt in mundo esset maius bonum, quod est Incarnatio.

Sextum inconueniens est; quia tunc ex parte nostra daretur causa reprobationis sufficiens, cuius oppositum docet Apost. Rom. 9. dicens: *Antequam quicquam boni, vel mali egissent, &c. dictum est ex vocante, Iacob dilexi, Esau autem odio habui.* Sequela probatur: quia peccatum est sufficiens causa reprobationis; at secundum primam conclusionem peccatum, est præuisum ante nostram prædestinationem vel reprobationem, cum sit præuisum ante prædestinationem Christi, quæ prior est & causa nostræ prædestinationis, ac proinde prior est nostra reprobatione.

Respond. falsum esse antecedens: Ad probationem sal. nē primi inconuenientis respondetur nullā esse consequentiam; quia deberet anima Christi, non de peccato sed de misericordia Dei gaudere; qui ex peccato veluti ex occasione voluit Incarnationem: Ad probationem consequentiæ negatur etiam consequentia; quia non est simile: Nam Ansel. aduersus eos argumentatur qui dicebant Deum homines & Angelos in numero determinato prædestinasse; ita vt ille numerus deficientibus Angelis deberet impleri ex hominibus & non alio modo, adeò vt ex vi talis prædestinationis deficientibus Angelis finē nouo Dei beneficio eligerentur homines; quā opinionem arguit Ansel. quia tunc (inquit) homines de ruina gauderent Angelorum, non vt erat peccatum sed vt erat occasio, vt finē nouo beneficio beatificarentur: at in proposito nostro non ita contingit; quia posito peccato non sequitur prædestinatio animæ Christi & Incarnatio absque nouo Dei beneficio; & ideò non debuit anima Christi de peccato hominis, sed de misericordia Dei gaudere, quæ ex illo occasione accepit volendi Incarnationem. Secundò dico Anselmum disputare aduersus asserentes, homines per se primò fuisse creatos ad supplendum Angelorum ruinas, quod si verum esset (inquit Ansel.) non minus esset hominibus gaudendum de lapsu Angelorum, quam de sua electione ad beatitudinem: & tandem propositam dubitationem resoluens ait; non posse neque debere homines de Angelorum ruina gaudere; quia scire minimè possunt, an ad supplendum Angelorum ruinas, vel ad complendum numerum electorum fuerint à Deo prædestinati; sed cum, vt ante diximus, lapsus vnus, puta Adæ non sit vera & sufficiens causa prædestinationis alterius, puta Christi; sed misericordia Dei: falsam esse patet illam consequentiam: si post præuisum peccatum prædestinatus est Christus in eius remedium potuit de hominis lapsu gaudere: ex illo enim antecedente tantum sequitur potuisse, ac debuisse Christum secundum humanitatem de misericordia Dei gaudere. Ad secundi inconuenientis probationem nego consequentiam; ad cuius probationem dico Cyrillum loqui aduersus hæreticos affirmantes Verbum fuisse productū, vt instrumentū ordinatū ad productionē Creaturarū, vt ad finē principalem

cipalem propter se amatum, & ita bene procedit A
argumentum Cyrilli: Nos autem nihil tale do-
cemus sed asserimus Christum esse finem princi-
palem propter se amatum. *Ad tertij inconuenientis*
probationem negatur illatio; ad cuius probatio-
nem dico, prædeterminationem Christi in genere
causæ materialis & finis cui, supponere volun-
tatem nostræ redemptionis, & tamen ipsam esse
simpliciter priorem nostra, cum sit prior in ge-
nere causæ finalis propter se amata; inimò verò
licet nostra prædestinatio & redemptio fuerit
prior in genere causæ materialis & finis cui, non
tamen adhuc in tali genere volitio redemptio-
nis, & nostra prædestinatio intelligitur esse cõ-
pleta sed inchoata; quia tunc non intelligebatur
Christus, per quem decreuit dare nobis Deus v.
niuersa ad beatitudinem necessaria. *Ad quartij in-*
conuenientis probationem dico, nullam esse con-
sequentiam; quia diligere aliquid propter finem
cui, non est amare illud minus quam finem cui;
non enim minus amamus Regem quam rusticum;
cum tamen Regem diligamus propter rusticum
vt finem cui. Incarnatio autem, vt ante diximus,
volita est propter hominem vt finem cui. Secũ-
dò dico, referri nonnunquam maius bonum ad
minus bonum vt medium ad finem, quando mi-
nus bonum non propter se & principaliter appeti-
tur, sed propter bonum altius ac eminentius
vtroque bono, ita vt id quod est maius bonum,
sit finis tantum proximus & immediatus, non
autem vltimus & principalis, & tunc maius illud
bonum quod ordinatur ad minus, non amatur
ex amore minoris boni, ad quod vt ad finem
proximũ ordinatur, sed ex amore alterius maio-
ris boni ad quod tam maius quam minus bonũ,
vt ad vltimum finem ordinatur; exempli gratia:
Dux exercitus propter parui ac vilis oppidi ex-
pugnationem totum exercitum necis periculo
prudenter exponit volēs eius acquisitione pro-
ximæ Ciuitatis aut etiam totius Regni salutis cõ-
sulere. Et mercatores multis periculis vitam ex-
ponunt propter comparandas diuitias, quas ad
eiusdem vitæ conseruationem & splendorem vt
finem dirigunt ab eis intentũ. Sic igitur in pro-
posito Deus, Christum vt hominem secundum
statum humilitatis ad humani generis redem-
ptionem vt ad finem proximum ordinauit, vo-
lens hanc ipsam humani generis redemptionem
in Christi gloriam & diuinæ bonitatis manife-
stationem, vt finem principaliter intentum ordi-
nari: quomodo etiam Angelos hominibus natu-
ræ dignitate superiores Deus in eorum obse-
quia destinauit; nam, vt ait Apost. *ad Hebr. 1.*
Omnes sunt administratores spiritus in ministerium
missi propter eos, qui hereditatem capiunt salutis, cu-
ius tamen ministerij finis præcipuus est diuinæ
maiestatis gloria & exaltatio, quæ per Angelo-
rum officia ex hominum salute resultat. Deus igitur
Incarnationis mysterium amauit non ex
hominis amore simpliciter loquendo, sed ex a-
more gloriæ Christi & manifestationis suæ bo-
nitatis; sicut etiam nõ ex hominum amore sed ex
amore gloriæ & manifestationis suæ bonitatis
Christũ amauit. *Ad quintij inconuenientis* probatio-
nem negatur consequentia: qm̃ aliud est aliquid
esse volitum per accidens & præter intencionem;
aliquid verò non esse per se primò intentum sed
ex occasione alicuius præsuppositi: Incarna-
tio non fuit volita per accidens sed in genere
causæ finalis propter se amata, quæ est finis
gratia cuius cadit sub intentione Dei prima-
ria, sed in genere causæ materialis & finis cui
non fuit intenta per se primò sed supposita

occasione peccati: Neque absurdum est, Deum
hoc tantum modo Incarnationem voluisse;
quia est Incarnatio redemptoris, quæ vt sic non
potest esse volita nisi ex suppositione peccati;
Nec eadem est ratio de poenitentia; quoniam
hæc in omni genere causæ & ex sui natura sup-
ponit peccatum; atque ideo non potest in ali-
quo genere causæ prius intendi; mysterium
autem Incarnationis etiam in carne passibili
non præsupponit ex sua ratione peccatum; nam
absque illo fieri potuisset, & ideo in genere cau-
sæ finalis potuit illud Deus prius intendere
quam peccati remedium: non tamen prius sub-
sistendi consequentia fuit intentum; quia non
fuit à Deo volitum nisi cum ordine ad hominis
redemptionem. Ad primam minoris probatio-
nem dico, ex Incarnationis perfectione supra-
ma deduci eam esse volibilem sine eo, quod illi
non est necessariò connexum, & eam de facto
volitam esse propter se in genere causæ finalis
principalis, non autem eam de facto volitam esse
sine connexionem ad peccati remedium: nam, vt
ostendimus, libera Dei voluntas eam non volu-
it sine connexionem prædicta: & per hæc etiam
satisfit secundæ probationi. Nec est eadem ratio
de multiplicatione hominum; quoniam, vt ait
Caietanus *1. p. q. 98. art. 1.* multiplicatio homi-
num propter suam bonitatem de facto fuit à
Deo volita secundum se: quod diuina scriptura
manifestè significat *Genes. 1.* Cum ait: *Vidit Deus*
quod esset bonum &c. faciamus hominem &c. cresci-
tè & multiplicamini, replete terram: Incarnatio
verò quamuis ex eo quod est maius bonum fue-
rit à Deo volibilis secundum se, ex scripturis
tamen habemus eam non fuisse volitam, nisi
cum ordine ad redemptionem. Secundo: quia
quantitas sequitur naturam rei, & generatio
hominis est volita secundum se sine occasione
peccati; ideo etiam absque illo volita est mul-
tiplicatio eius. Incarnatio verò nunquam à
Deo volita fuit, nisi supposita volitione reme-
dij peccati in genere causæ materialis & finis cui;
& ideo non est par ratio. Ad probationem vlti-
mi inconuenientis respondet Med. nullam esse
consequentiam, ad cuius probationem negat
assumptum dicens; peccatum præsens & com-
missum non autem futurum esse causam repro-
bationis. Sed hanc responsonem meritò rejicit
Asturicensis pagina 737. quoniam ex ea sequere-
tur nihilominus dari reprobationis causam;
quia Theologi omnes affirmant, quod si Deus
antequam reprobareret homines certò præsci-
uit eos esse male vsuros sua vocatione & gra-
tia, ex causa eos reprobauit & non ex mera vo-
luntate sua.

Respondet igitur alio modo prædictus au-
thor negando consequentiam; quia licet illud
peccatum ex se esset sufficiens causa reproba-
tionis, non tamen Deus illud assumpsit vt cau-
sam; alioquin Deus omnes reprobos propter
originale peccatum damnasset; quod esse fal-
sum constat ex eo, quod multis reprobis per
baptismum remissum est originale peccatum,
& ideo non potest in eis esse reprobationis
causa.

Tertiò respondetur nullam esse consequen-
tiam; nam vt detur causa reprobationis ex
parte nostra, debet etiam dari causa non tantum
damnationis, sed primi effectus reprobatio-
nis scilicet permissionis peccati propter quod
damnatur homo; huius autem effectus causa
nulla est ex parte hominis, sed Deus ex sua
voluntate sine illius demerito voluit primam

permissionem, ex qua media hominis libera voluntate deficiente sequitur peccatum, & damnatio, & ideo non datur causa reprobationis ex parte nostra. Quarto resp. veram esse consequ. & ipsum consequens, si sermo sit de reprobatione positiua, vt ostendimus in prima parte, quaestione vigesima tertia, articulo quinto, in tertia Controuersia. Vltimo dico, praedestinationem & reprobationem negatiuam esse priorem ordine intentionis permissione & praescientia peccati; sed hanc esse priorem in genere causae materialis; nec tamen sequitur peccatum hoc ordine prauius esse causam reprobationis negatiuae; atque adeo absolute; quia quod primum est in intentione, primum habet locum in ordine ad actionem; mouet enim agens ad agendum. Deus itaque suae bonitatis manifestationem intendens quosdam voluit praedestinare, & quosdam alios voluit non praedestinare, & ob hanc causam voluit permissionem peccatorum qua posita vidit peccata futura.

Tertia obie-
ctio.

Tertio arguit Rada: Nullus sanae mentis diceret, Regem filium suum tantum praordinare ad haereditatem regni; quia prauidit aliquem seruum filij casurum, quem etiam ordinauit ad minimam eiusdem regni partem, & propter redemptionem illius serui ordinasse ad haereditatem summam sui regni filium suum: quasi si seruus nullo modo cecidisset ipsum filium non ordinasset ad talem haereditatem; ergo neque dicendum est quod si Deus non prauidisset Adam casurum, nunquam animam Christi ad tantam gloriam praordinasset, & ita nunc esse praordinatam propter aliorum peccata, quod videtur irrationabile. Resp. nullam esse consequ. quoniam exemplum est valde dissimile; filius enim Regis iam ab eo genitus ius habet haereditatis & successionis in regno, & ideo non est ad eam praordinandus a rege ex occasione prauius casus serui; anima vero Christi non fuit ab aeterno producta, atque ideo nullum tunc habebat ius ad haereditatem seu ad illum gloriae gradum ad quem fuit a Deo praedestinata: sed sicut ex sola Dei libera voluntate poterat a Deo determinari, vt esset in tempore; ita poterant ex eiusdem libera praedestinatione decerni circumstantiae & occasionibus, quibus a Deo crearetur in tempore & Verbo personaliter vniretur.

Quarta obi-

Quarto. Profert dictum Ruperti Abbatis ratione suffultum: is enim in libro de gloria Trinitatis ait: Si teste Augustino absurdum est dicere, Adam non peccante generationes hominum non fuisse futuras, ac si propter homines, vt nascerentur, peccatum fuisset necessarium: quid de isto capite, & Rege omnium electorum Angelorum, electorum, & hominum sentiendum, nisi quod, & ipse maxime omnium necessarium non habuerit peccatum, vt homo fieret ex hominibus delictis suae carnis cum illis habiturus: Huic addit testimonium D. Thomae in prima parte, quaestione nonagesima octaua, articulo primo. Vbi proposito quaesito, num in statu innocentiae fuisset generatio, sic respondet. In statu innocentiae fuisset generatio ad multiplicationem humani generis; alioquin peccatum fuisset valde necessarium, ex quo tantum bonum consequutum est. Et addit animam rationalem propter suam immortalitatem esse per se intentam a natura non tantum in specie, sed etiam in multiplicatione secundum numerum, & inde concludit hunc numerum animarum futurum, etiam si non esset peccatum: At multo maius bonum est Incarnatio quam hominum propagatio; ergo illa futura esset etiam non existente peccato. Resp. Rupertum sententiam nostrae

sol.

conclusioni contrariam tenuisse, sed Doctor hic non est in classe veterum Patrum numerandus, nec eius dicta magna sunt auctoritatis. Ad rationem autem & verba D. Th. respondet Caietanus in dicto loco dupliciter. Prima responsio est: Bona sunt duplicis ordinis; quaedam supponentia malum vt poenitentia, patientia, martyrium &c. quaedam vero omnifariam bona: Et ad prima quidem bona necesse est esse mala: Ad secunda vero absurdum est asserere necessarium esse mala fieri: multiplicatio autem humani generis est de genere bonorum omniquaque; pertinet enim ad ipsam perfectionem specificam; Incarnatio vero quamuis secundum se sit etiam bonum omniquaque; & ideo simpliciter non oportebat ea occasionari ex peccato, vt tamen volita est a Deo & reuelata nobis est per scripturas & Sanctos, est de genere bonorum supponentium mala; quoniam reuelata est non nisi vt redemptrix captiuorum & peccatorum. Secunda responsio est: Aliud est loqui de qualitate boni, & aliud de quantitate; quamuis enim ad tale bonum possit opportunum esse peccatum, non tamen ad tantum; quoniam si bonum aliquod extat absque peccato, inconueniens est, quod quantitas eius peccato indigeat: sic autem est in proposito; quia multiplicatio generis humani supposito homine in statu innocentiae dicit maiorem boni stando infra limitem humanae bonitatis & non plus; Incarnatio autem filij Dei eleuat naturam in aliam boni rationem, & ideo dicit tale bonum quamuis maximum: multiplicatio vero dicit tantum bonum: vnde S. D. ait inconueniens esse tantum bonum consequi ex peccato. Ex quibus apparet, Radam haud sincerum in huius argumenti productione fuisse, cum duas aequae firmas, ac euidentes Caietani solutiones consulto praeterierit, quia nulla potuit eas sufficere aut etiam probabiliter ratione confutare.

Alia eiusdem authoris argumenta ex Scoto desumpta & iam antea a Capr. Caiet. & alijs praenominatis authoribus soluta praetermittimus: Vnum tamen pro cauillationibus euadendis aduertit, nimirum non esse concedendum Christi Incarnationem esse bonum occasionatum; quia bonum occasionatum idem est, quod bonum per accidens seu a casu vel a fortuna: Incarnatio vero & humani generis reparatio a diuina providentia per se fuit intenta, vt opus eius perfectissimum: dici tamen congrue potest sacrosanctum Incarnationis mysterium diuinae providentiae decreto non fuisse dispositum, nisi ex occasione peccati diuinam ad hoc misericordiam prouocantis: neque tamen huius tanti mysterij bonitas ex occasione pendebat, sed cum per se sit quoddam bonum excellens, ac propter se ipsum amabile & appetibile, Deus illud esse voluit propter suae bonitatis, misericordiae, potentiae ac sapientiae manifestationem, tanquam finem ab eo principaliter intentum; peccati vero permissionem & humani generis redemptionem ad virtutem & excellentiam tanti mysterij non solum hominibus sed etiam Angelis declarandam ordinauit, vt patet ex articulo praecedente; quamuis etiam alia ratione redemptio generis humani finis fuerit Incarnationis, vt ante diximus. Quapropter causae omnes quas ex scripturis & Patribus assignant oppositae sententiae defensores, permissionem ac praescientiam peccati praesupponunt, & ex libero diuinae voluntatis decreto connexionem habent cum redemptione generis humani, vt patet ex verbis Apost. ad Tit. ad Tit. 3. Apparuit benignitas, & humanitas Saluatoris nostri Dei,

ad Tit. 3.

Dei,

Dei, non ex operibus iustitia, qua fecimus nos, sed secundum suam misericordiam saluos nos fecit, &c. Quibus verbis diuinæ benignitatis & humanitatis manifestationem cum reparatione generis humani coniungit.

Obiectio 1.
lia.

Contra eandem Concluf. est hoc argumentum: Permissio peccati supponit Incarnationem fuisse volitam; ergo non fuit volita in remedium peccati: Consequentia patet: quia si in remedium illius fuisset volita, prius cognosceretur peccatum vt existens vel futurum, & per consequens supponeretur permissio illius, sine qua non potest esse praesens vel futurum: Antecedens autem probatur; primò quia illa permissio peccati est volitio negandi auxilium conferendum per Christum, vt vitetur tale peccatum, sed auxilium conferendum per Christum nequit cognosci sine Christo; ergo. Secundò probatur idem antecedens; quia permissio peccati fuit volita ex volitione Incarnationis; ergo: probatur antecedens: nam Incarnatio fuit volita; quia Deus voluit ex peccato elicere maius bonum, quam esset vitatio peccati, vt docet S. D. hic ad quartum ex Augustino, immò Chrysostomus hom. de Adam & Eva ait; Deum permisisse peccatum Adæ propter multa bona, quæ debebat elicere ex illius permissione, sed summum bonum quod ex illo potuit elicere, fuit Incarnatio Christi, quæ habuit maiorem infinitatem intensiuam & extensiuam, quam peccatum Adæ; ergo. Resp. nullam esse consequentiam: ad probationem distinguo consequens; nam si intelligatur de permissione peccati, vt præcedente Incarnationem in genere causæ finalis propter se intentæ, falsa est consequentia. Si verò de permissione loquatur, vt priore in genere causæ materialis, admitto consequentiam cum consequente; Nam supra concl. 1. diximus Incarnationem Verbi fuisse volitam post permissionem & præuisionem omnium peccatorum: permissio autem illa non fuit voluntas negandi auxilium efficax proueniens à Christo: Quoniam in eo statum tale auxilium non dabatur homini per Christum, neque in illo priori potuit esse volita peccati permissio ex voluntate Incarnationis redemptoris; nam vt ait Aug. lib. 2. Confess. c. 3. ad misericordiam Dei non pertinet velle permittere miseriam vt misereatur, quod contingeret si Deus peccatum permisisset vt per Incarnationem ex misericordia deleteretur, sed volita fuit ea permissio vt seruaretur generalis prouidentia Dei finens deficere causas defectibiles, & vt homo suam recognosceret imbecillitatem & ob alias similes rationes. Ad secundam probationem respondetur distinguendo sicut ad primam.

Contra eandem conclus. produci possunt quædam argumenta ex Suarezio; sed ex prænotatis satis remanent confutata, sicut etiam quæ produci possunt contra vltimam conclusionem.

Alia argumenta & solutiones vide apud expositores supra nominatos; quibus tamen supra posita fundamenta satisfaciunt.

Vasquez.
Suarez.

Vasq. singula Suarezij dicta huic nostræ conclusioni contraria cum eorum rationibus & fundamentis diligenter examinat & ea esse falsa demonstrat; sed quædam inter arguendum minus solida & fortasse non vera commiscet; Nobis ea sufficient, quæ supra notauimus.

Vide quæ notat Suarez circa responsiones argumentorum D. Th.

ARTICVLVS IV.

Vtrum principalis Christi Incarnatio facta fuerit ad tollendum peccatum originale, quam actuale.

Ad quartum sic proceditur. Videtur, quod Deus principalis incarnatus fuerit in remedium actuale peccatorum, quam in remedium originale peccati. Quanto enim peccatum est grauius, tanto magis humane saluti aduersatur, propter quam Deus est incarnatus. Sed peccatum actuale est grauius, quam originale peccatum: minima enim pena debetur originali peccato: vt August. dicit contra Iulianum. Ergo principalis Incarnatio Christi ordinatur ad deletionem actualium peccatorum, quam ad deletionem originalis peccati.

Præterea, Peccato originali non debetur pena sensus, sed solum pena damni: vt in secundo habitum est. Sed Christus venit pro satisfactione peccatorum, pro nam sensus pati in cruce, non autem penam damni: quia nullum defectum habuit diuinæ visionis, aut fructus. Ergo principalis venit ad deletionem peccati actualis quam originalis.

Præterea, sicut Chrysost. dicit in 2. de compunctione cordis, Hic est affectus seruus fidelis, vt beneficia domini sui, quæ communiter omnibus data sunt, quasi sibi soli præstata reputet: quasi enim de se solo loquens Paulus ita scribit ad Gal. 2. Dilexit me, & tradidit semetipsum pro me. Sed propria peccata nostra sunt actualia: originale enim est commune peccatum. Ergo hunc affectum debemus habere, vt existimemus eum principaliter propter actualia peccata venisse.

Sed contra est, quod Ioan. 1. dicitur, Ecce agnus Dei, ecce qui tollit peccatum mundi, quod exponens Beda dicit, Peccatum mundi dicitur originale peccatum, quod est commune totius mundi.

Respondeo dicendum, quod certum est, Christum venisse in hunc mundum non solum ad deletionem illud peccatum, quod traductum est originaliter in posteros, sed etiam ad deletionem omnium peccatorum, quæ postmodum superaddita sunt. Nō quod omnia deleantur (quod est propter defectum hominum, qui Christo non inhereant, secundum illud Ioan. 3. Venit lux in mundum: & dilexerunt homines magis tenebras, quam lucem) sed quia ipse exhibuit, quod sufficiens fuit ad omnium peccatorum deletionem. Vnde dicitur Rom. 5. Non sicut delictum, ita & donum: nam iudicium ex vno in condemnationem, gratia autem ex multis delictis in iustificationem. Tanto autem principalis ad alicuius peccati deletionem Christus venit, quanto illud peccatum maius est. Dicitur autem aliquid maius dupliciter. Vno modo intensiue: sicut est maior albedo, quæ est intensior. Et per hunc modum maius est peccatum actuale, quam originale: quia plus habet de ratione voluntarij, vt in secundo habitum est. Alio modo dicitur aliquid maius extensiue: sicut dicitur maior albedo, quæ est in maiori superficie. Et hoc modo peccatum originale (per quod totum genus humanum inficitur) est maius peccato actuali, quod est proprium singularis personæ. Et quantum ad hoc Christus principalis venit ad tollendum originale peccatum: in quantum bonum gentis diuinus, & eminentius est, quam bonum vni, vt dicitur primo Ethic. Lib. 1. hic.

Ad primum, ergo dicendum, quod ratio illa procedit de intensiua magnitudine peccati. c. 2 circa finem com. 5.

Ad secundum dicendum, quod peccato originali in futura retributione non debetur pena sensus: penales tamen, quas sensibilibus in hac vita patimur, sicut